

SUNUŞ

Bazı maddeleri daha önce yürürlüğe konulan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 2008 Ekim ayı başından itibaren tamamen yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Kanun gereğince çıkarılması gereken yönetmeliklerden Genel Sağlık Sigortası Yönetmeliği ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği 20.08.2008 tarih, 26981 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Ayrıca, yeni sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasına dair Kurum Başkanlığınca yapılan açıklamalara ilişkin çok sayıda tebliğ de Resmi Gazetede yayımlanmış bulunmaktadır. Konu ile ilgili eksik kalan mevzuat çalışmaları ise sürmektedir.

Bu çalışmada; üyemiz kurum ve kuruluşlarda istihdam edilen ve mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamında iken, 5510 sayılı Kanununun 4. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında tadat edilen sigortalılar (İŞÇİLER) bakımından; işyerleri ve sigortalıların tesciline ilişkin hususlar, aylık prim ve hizmet belgelerine ilişkin hususlar, prime esas tutulacak kazançlar ile primlerin ödenmesine ilişkin hususlar bir araya getirilerek, üyelerimizin uygulamalarına katkı sunulması amaçlanmıştır.

*Çalışmanın uygulayıcılara yararlı olması dileklerimle; çalışmayı hazırlayan Genel Sekreter Yardımcımız **Abdullah Kahraman**'a, çok önemli katkılarda bulunan İktisat Müşavirimiz **Dr. Süleyman Eryiğit**'e ve yayına hazırlayan **Sevil Çolakoğlu**'na teşekkür ederim.*

Saygılarımla,
Erhan POLAT
Genel Sekreter

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....

İÇİNDEKİLER.....

1- GİRİŞ.....

2- GENEL OLARAK.....

2.1 Tanımlar.....

2.2 Prim Oranları.....

3- İŞYERLERİNİN TESCİLİNE İLİŞKİN HUSUSLAR.....

3.1- İşyeri Bildirgesinin Verilmesi Gereken Süre.....

3.2- İşyerinin Tescili.....

3.3- İşyerinin Re'sen Tescili.....

3.4- İşyeri Bildirgesinin Kuruma Gönderilmesi.....

3.5- İşyeri Sicil Numarası.....

3.6- İşyeri Bildirgesi ile Birlikte Verilecek Belgeler.....

3.7- İşyerinin Devri veya İntikali.....

3.8- İşyerlerinin Birleşmesi, Nevilerinin Değişmesi veya Diğer Bir Şirkete

Katılması, Adi Şirketlerde Yeni Ortak Alınması.....

3.9- İşyerinin Nakli.....

3.10- Aynı İşkolunda Bulunan Birden Çok Kara veya Deniz yahut Hava

Ulaştırma Araçlarının Tescil İşlemi.....

3.11- Diğer Hususlar.....

4- SİGORTALILARA İLİŞKİN HUSUSLAR.....

4.1- 5510 sayılı Kanununun 4. Maddesinin 1. Fıkrasının (a) Bendi

Kapsamında Sigortalı Sayılmak.....

4.2- Hizmet Akdine Tabi Çalışanlarda Sigortalılığın Başlangıcı ve

Kuruma Bildirilmesi.....

4.2.1- Hizmet Akdine Tabi Çalışanların Sigortalı İşe Giriş Bildirgesinin E

Sigorta Yoluyla Bildirilmesi.....

4.2.2- Sigortalıların Kendilerini Bildirmesi.....

4.2.3- Sigortalıların Kamu İdareleri ve Bankalarca Bildirilmesi

4.2.4- Sosyal Güvenlik Sicil Numarası.....

4.2.5- İşe Giriş Bildirgesi Düzenlenmeyecekler

4.3- Hizmet Akdine Tabi Çalışanlarda Sigortalılığın Sona Ermesi ve

Bildirim Yükümlülüğü.....

5- AYLIK PRİM VE HİZMET BELGELERİNE İLİŞKİN HUSUSLAR.....

5.1 4 (a) Kapsamında Sigortalı Sayılanlar Yönünden Aylık Prim ve

Hizmet Belgesinin Düzenlenmesi.....

- 5.1.1- Genel Olarak.....
- 5.1.2- Aylık Prim ve Hizmet Belgesinde Sigortalılara İlişkin Bilgiler.....
- 5.1.2.1- Sigortalıların Sosyal Güvenlik Sicil Numaraları ve Ad/Soyad Bilgilerinin Girişi.....
- 5.1.2.2- Sigortalıların, Prim Ödeme Gün Sayılarının, Prime Esas Kazançlarının, Yıllık Ücretli İzin Gün Sayılarının, İzin Ücretlerinin, İşe Başlama ve İşten Çıkış Tarihleri ile İşten Çıkış Nedenlerinin Girişi.....
- 5.2- Aylık Prim ve Hizmet Belgelerinin Kuruma Verilmesi:.....
- 5.2.1- Aylık Prim ve Hizmet Belgelerinin Kuruma Verilme Şekli ve Süresi
- 5.2.2- Yasal Süresi Dışında Kuruma Verilecek/Gönderilecek Olan Aylık Prim ve Hizmet Belgeleri.....
- 5.2.3- Afet Durumunda Aylık Prim ve Hizmet Belgelerinin Verilme Süresi
- 5.3- *e- Sigorta Uygulamasına Başvurulması, Sözleşmenin Düzenlenmesi ve Şifre Zarfının Teslimi*.....
- 5.3.1- Başvuru.....
- 5.3.2- Başvuru Formlarının Kaydedilmesi ve Klase Edilmesi.....
- 5.3.3- e-Sigorta Sözleşmesinin Düzenlenmesi ve Şifre Zarfının Teslimi.....
- 5.3.4- Şifrenin İptali.....
- 5.3.5-Şifrenin Çalınması, Kaybolması, Unutulması.....

6- PRİME ESAS KAZANÇLAR İLE İLGİLİ HUSUSLAR.....

- 6.1- Ücret ve Ücret Niteliğindeki Kazançların Prime Tabi Tutulması.....
- 6.2- Ücret ve Ücret Niteliği Dışındaki Kazançların Prime Tabi Tutulması
- 6.2.1- Hizmet Akdi Devam Eden Sigortalılar Yönünden.....
- 6.2.2- Hizmet Akdi Sona Ermiş Olan Sigortalılar Yönünden.....
- 6.3- Hizmet Akdinin Feshinin Geçersizliği Halinde (İŞE İADE) Yapılacak Ödemeler.....
- 6.4- Sigortalıların İdari Yargı Kararlarına İstinaden Görevlerine İade Edilmesi Üzerine Yapılacak İşlem.....
- 6.5- Prime Esas Kazancın Üst Sınırını Aşan Ücret Dışındaki Ödemeler...
- 6.6- Kanunda İstisna Olarak Sayılmayan Diğer Ödemeler.....
- 6.7- Kısmen Prime Tabi Tutulacak Kazançlar.....
- 6.7.1- Yemek paraları.....
- 6.7.2- Çocuk zammı.....
- 6.7.3- Aile Zammı (yardımı):.....
- 6.7.4- İşverenler Tarafından Sigortalılar İçin Özel Sağlık Sigortalarına ve Bireysel Emeklilik Sistemine Ödenen Özel Sağlık Sigortası Primi ve Bireysel Emeklilik Katkı Payları Tutarları
- 6.8- Prime Tabi Tutulmayacak Kazançlar:
- 6.8.1- Aynı Yardımlar:.....
- 6.8.2- Ölüm, Doğum ve Evlenme Yardımları.....
- 6.8.3- Görev Yollukları.....
- 6.8.4- Seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, İş Sonu Tazminatı veya Kıdem Tazminatı Mahiyetindeki Toplu Ödemeler ve Keşif Ücreti.....
- 6.8.5- İhbar tazminatı.....

- 6.8.6- Kasa Tazminatı.....
6.9- Diğer Hususlar.....

7- PRİMLERİN ÖDENMESİ İLE İLGİLİ HUSUSLAR.....

- 7.1- Prim Ödeme Yükümlüsü.....
7.2- *Primlerin Ödenme Süresi*.....
7.3- Diğer Hususlar.....
7.3.1- Geçici İş Göremezlik Ödeneklerinin Mahsubu.....
7.3.2- Kısmi Süreli veya Çağrı Üzerine Çalışanlar ile İş Sözleşmesinin Askı Hali.....

8- SONUÇ.....

1. İşyerlerinin Tesciline İlişkin Hususlar.....
2. Sigortalılara İlişkin Hususlar.....
3. Aylık Prim ve Hizmet Belgelerine İlişkin Hususlar.....
4. Prime Esas Kazançlara İlişkin Hususlar.....
5. Primlerin Ödenmesine İlişkin Hususlar:.....

**İŞÇİLER BAKIMINDAN
YENİ SOSYAL GÜVENLİK MEVZUATINDA
İŞYERLERİ VE SİGORTALILARIN TESCİLİNE İLİŞKİN
HUSUSLAR, AYLIK PRİM VE HİZMET BELGELERİ, PRİME
ESAS TUTULACAK KAZANÇLAR VE PRİMLERİN ÖDENMESİ**

1-GİRİŞ:

Bilindiği üzere Ülkemiz Sosyal Güvenlik Sisteminin tek çatı altında birleştirilerek yeniden yapılandırılması yanında, sosyal güvenlik sisteminin gelişen şartlar karşısındaki yetersizliği, ülke nüfusunun tamamını kapsamaması ve aktüeryal dengedeki bozulmanın hızla artışı, hali hazırda uygulanmakta olan sisteminin barındırdığı eşitsizlikler ve başka pek çok hususta uzun yıllardır yapılan tartışmalar ve çalışmalar neticesinde; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu¹, 01.01.2007 tarihinde yürürlüğe girmek üzere, 31.05.2006 tarihinde kabul edilmiştir. Bilahare Kanunun yürürlük tarihi 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun² 30/4. maddesi ile 01.07.2007 tarihine, 5655 sayılı Kanununun³ 1. maddesi ile 01.01.2008 tarihine ve nihayet 2008 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun⁴ 28/16. maddesi ile 01.06.2008 tarihine ertelenmiştir.

Bu süreçte 5510 sayılı Kanunun özellikle kamu görevlileri ile ilgili hükümleri çoğunlukta olmak üzere pek çok maddesi Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş; iptale ilişkin Anayasa Mahkemesinin 15.12.2006 tarih, 2006/111 E., 2006/112 K. Sayılı gerekçeli kararı, 30.12.2006 gün, 26392 (5. Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Bu gelişmeler neticesinde 5510 sayılı Kanun yeniden tartışmaya açılmış ve Anayasa Mahkemesinin kararındaki gerekçeler de dikkate alınmak suretiyle hazırlanan ve 17.04.2008 tarihinde kabul edilen 5754 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁵la önemli ölçüde değiştirilmiştir. Bu değişikliklerden biri de Yürürlüğe ilişkindir. Buna göre, bazı istisnalar dışında genel olarak yürürlük 01.10.2008 tarihi olarak kabul edilmiştir.

¹ Resmi Gazete : 16.06.2006/26200.

² Resmi Gazete : 29.12.2006/26391 Mükerrer.

³ Resmi Gazete : 20.05.2007/26527.

⁴ Resmi Gazete :18.12.2007/26740 Mükerrer.

⁵ Resmi Gazete : 08.05.2008/26870.

Diğer taraftan 5510 sayılı Kanunun kimi maddeleri ile ilgili olarak, 5754 sayılı Kanunla yapılan önemli değişiklikleri müteakip yeniden Anayasa Mahkemesi nezdinde iptal davası açılmış, ancak henüz bu konuda yüksek mahkeme bir karar vermemiştir.

Bu gelişmelerle birlikte, 01.10.2008 tarihi itibariyle genel olarak yürürlüğe girmiş olan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu gereğince çıkarılması gereken Yönetmelikler ile uygulamaya açıklık getirmesi amaçlanan bir dizi Tebliğ yayımlanmış bulunmaktadır.

Biz bu çalışmada; 5510 sayılı Kanunun “Sigortalı sayılanlar” başlıklı 4. maddesinin, 1. fıkrasının, (a) bendi kapsamında tadat edilen ve kamuoyunda kısaca 4 (a) olarak bilinen; “Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar (İŞÇİLER) açısından uygulamayı yakından ilgilendirdiğini düşündüğümüz işyerinin tescili, sigortalının bildirimini, bu sigortalılara ait aylık prim ve hizmet belgelerinin verilmesi ve primlerinin ödenmesi ile yine bu sigortalıların prime esas kazançları hususlarında; yeni durumun ne/nasıl olduğunu, Kanun, Yönetmelik ve Tebliğ düzenlemelerini esas almak suretiyle ortaya koymaya çalışacağız. Uygulayıcı açısından önemli olabileceğini düşündüğümüz bazı hususlar ***italik koyu dizilmiştir.***

2- GENEL OLARAK:

Çalışma konumuzun kapsamına dahil hususlarla alakalı genel ve temel hükümler; 5510 sayılı Kanunda; sigortalı sayılanlar (m.4), bazı sigorta kollarının uygulanacağı sigortalılar (m.5), sigortalı sayılmayanlar (m.6), sigortalılığın başlangıcı, sigortalının bildirimini ve tescili ile sigortalılığın sona ermesi ve sigortalıların işleri nedeniyle geçici olarak yurt dışında bulunmaları (m.7,8,9 ve 10), işyeri, işyerinin bildirilmesi, devri, intikali ve nakli (m.11), prime esas kazançlar (m.80), prim oranları ve devlet katkısı (m.81), günlük kazanç sınırları (m.82), prim belgeleri ve işyeri kayıtları (m.86), prim ödeme yükümlüsü ve primlerin ödenmesi (m.87,88) başlıkları altında düzenlenmiştir. Ayrıca, Kanun; bilgi ve belge isteme hakkı, bilgi ve belgelerin Kuruma verilme usulü (m.100) ile Kurumca verilecek idari para cezalarına (m.102) ve çalışma konumuz içindeki hususları da kapsayan geçiş hükümlerine (Geçici maddeler) yer vermiş bulunmaktadır.

5510 sayılı Kanunun “Yönetmelikler” başlıklı 107. maddesi dayanak gösterilerek hazırlanan “Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği”⁶; 5510 sayılı Kanunla getirilen sosyal sigorta hükümlerine ilişkin hak ve yükümlülükler ve sosyal sigorta işlemlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemiştir. Bu kapsamdaki düzenlemeler içerisinde; sigortalıların tescili ve hizmet kayıtları, işyerlerinin tescili, sigorta primine esas kazançlar ile aylık prim ve hizmet belgelerine detaylı şekilde yer verilmiş bulunmaktadır. Ekim 2008 ay başından geçerli olarak yürürlüğe giren bu Yönetmelik ile “Sosyal Sigortalar Kurumu Sigorta İşleri Yönetmeliği” yürürlükten kaldırılmış, devralınan kurumlar tarafından çıkarılan ve iş bu yeni Yönetmelik kapsamına giren hususları düzenleyen yönetmeliklerin, Kanuna ve iş bu yeni yönetmeliğe aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilmesi hükme bağlanmıştır (m.133). Diğer taraftan Yönetmelikte yer verilen düzenlemeye göre; Kurum, Kanunla yerine getirmekle yükümlü olduğu hizmetlerin uygulamasına ilişkin hususları duyurmak amacıyla tebliğ çıkarmaya yetkili kılınmıştır (m.130/1).

Kurum; tebliğ çıkarma yetkisine istinaden öncelikli olarak tespit ettiği konulara ilişkin bir dizi tebliğ yayımlamıştır.⁷ Ortaya koymaya çalıştığımız hususlarda; yayımlanan bu tebliğler arasında yer alan; 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Uyarınca İşyerlerinin Tesciline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ, Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Verilmesine ve Primlerin Ödenme Sürelerine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ, 5510 Sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin Birinci Fıkrasının (a) ve (b) Bentleri Kapsamındaki Sigortalılar ile Sadece Genel Sağlık Sigortasına Tabi Sigortalıların Prime Esas Tutulacak Kazançlarına Dair Tebliğ, 5510 Sayılı Kanunun 8 inci Maddesinin Yedinci Fıkrasının (Kamu idareleri ile bankalarca sigortasız olduğu tespit edilen kişilerin Kuruma bildirilmesi) Uygulanması Hakkında Tebliğ, 5510 Sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin (Bilgi ve belge isteme hakkı, bilgi ve belgelerin Kuruma verilme usulü) Uygulanması Hakkında Tebliğ ile Kurum tarafından getirilen açıklamalara yer verilecektir.

2.1- Tanımlar:

Konumuzla alakalı olduğunu düşündüğümüz bazı kavramların tanımlarını vermekte yarar gördük, dolayısıyla 5510 sayılı Kanun ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğine (SSİY) göre:

⁶ Resmi Gazete: 28.08.2008/26981.

⁷ Resmi Gazete: 28.09.2008/27011.

Kısa vadeli sigorta kolları: İş kazası ve meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortası kollarını (5510/3-4),

Uzun vadeli sigorta kolları: Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarını (5510/3-5),

Sigortalı: Kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişiyi (5510/3-6),

Hizmet akdi: 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununda tanımlanan hizmet akdini ve iş mevzuatında tanımlanan iş sözleşmesini veya hizmet akdini (5510/3-11),

Ücret: 4' üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara saatlik, günlük, haftalık, aylık veya yıllık olarak para ile ödenen ve süreklilik niteliği taşıyan brüt tutarı (5510/3-12),

Asgarî ücret: 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu gereğince 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen bir aylık brüt ücreti (5510/3-13),

Ay: Ücretleri; her ayın 15'inde ödenen 4' üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalılar için, ayın 15'inden ertesi ayın 15'ine kadar geçen, diğer sigortalılar için ise ayın 1'i ilâ sonu arasında geçen ve otuz gün olarak değerlendirilen süreyi (5510/3-14),

Yıl: Ücretleri; her ayın 15'inde ödenen 4' üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalılar için, 15 Ocak tarihinden ertesi yılın 15 Ocak tarihine kadar geçen, diğer sigortalılar için ise 1 Ocak ilâ 31 Aralık tarihleri arasında geçen ve 360 gün olarak değerlendirilen süreyi (5510/3-15),

e-sigorta: İşveren, alt işveren, sigortalı, genel sağlık sigortalısı, hak sahibi ve diğer ilgili kişi ve kuruluşlarca bu Yönetmelikte belirtilen belgelerde yer alan bilgileri internet, elektronik ve benzeri ortamda Kurumun veri tabanına aktarılmasını ve bu şekilde aktarılan bilgiler ve talepler ile Kurumca yürütülen sosyal sigorta işlemleri sonuçlarından uygun görülenlerin işveren, sigortalı, hak sahibi ve diğer ilgili kişi ve kuruluşlara verilmesini sağlayan elektronik portalı (SSİY/4-d),

İşveren: Sigortalı sayılan kişileri çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşları (SSİY/4-ı) (5510/12),

İşveren vekili: İşveren adına ve hesabına, işin veya görülen hizmetin bütününün yönetim görevini yapan kişiyi (SSİY/4-i) (5510/12),

İşyeri: Sigortalı sayılanların maddi olan ve olmayan unsurları ile birlikte işlerini yaptıkları yerler ile bu yerlerde üretilen mal veya verilen hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında

örgütlenen yerler ile bağılı yerler, dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğerk eklentiler ile araçları (SSİY/4-j) (5510/11),

İşyeri sahibi: Kanuna göre sigortalı olanların işlerini yaptıkları işyerlerinin sahibi veya kullanıcısı olan gerçek ya da tüzel kişilikler ile tüzel kişiliğı olmayan kurum ve kuruluşları (SSİY/4-k),

İşyeri sicil numarası: İşyerinin Kanun kapsamına alınması üzerine Kurumca verilen numarayı (SSİY/4-l),

ifade etmektedir.

2.2-Prim Oranları:

5510 sayılı Kanun gereğince, 4 (a) kapsamındaki sigortalılardan alınacak sigorta prim oranlarına aşağıdaki tabloda da yer verilmiştir. (5510/81)

Sigorta Türü	Sigortalı Hissesi	İşveren Hissesi	Toplam Prim
Malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları Prim oranı NORMAL	% 9	% 11	% 20
60 Fiili Hizmet Günlük İşlerde	% 9	% 12	% 21
90 Fiili Hizmet Günlük İşlerde	% 9	% 12,5	% 21,5
180 Fiili Hizmet Günlük İşlerde	% 9	% 14	% 23
İş Kazası ve Meslek Hastalığı Prim Oranı (Kısa Vadeli Sigorta)	-	%1 - %6,5	%1 - %6,5
Genel Sağlık Sigortası Prim Oranı	% 5	% 7,5	% 12,5
TOPLAM (Fiili Hizmet Gün. dahil)	% 14	% 19,5 - % 28	%33,5 - % 42

Sosyal Güvenlik Destek Primi ile ilgili düzenlemelerden, 5510 sayılı Kanunun 30. maddesinin, 5754 sayılı Kanunla değışik üçüncü fıkrasının (b) bendine göre; 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiğı tarihten sonra ilk defa sigortalı olacak kişilerden; yaşlılık aylığı bağlananlardan, tekrar çalışmaya başlayanlar (4.madde, 1.fıkra (b) bendinin (4) numaralı alt bendindeki; tarımsal faaliyette bulunanlar hariç); aylıklarının kesilmemesi yönünde yazılı istekte bulunmaları halinde; bunların almakta oldukları yaşlılık aylıklarından; % 15 oranında sosyal güvenlik destek primi kesilecektir. Ancak kesilecek prim tutarı; 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin

birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalılara ilgili yılın Ocak ayında ödenen en yüksek yaşlılık aylığından alınabilecek sosyal güvenlik destek priminden fazla olamayacaktır.⁸ Diğer taraftan, 5510 sayılı Kanunun "**Sosyal güvenlik destek primine** ilişkin geçiş hükümleri" ile ilgili Geçici 14. maddesi gereğince; 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel iştirakçi veya sigortalı olanlara, vazife malullüğü, malullük ve yaşlılık veya emekli aylığı bağlananlara ve 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmalarını sürdürenlere; sosyal güvenlik destek primleri bakımından 5510 sayılı Kanunla **yürürlükten kaldırılan hükümlerin (4 (a) bakımından 506 sayılı Kanun hükümleri) uygulanmasına devam edilecektir.** Bu şartlara sahip 4 (a) kapsamında olanlar bakımından prim oranının; sigortalının yaptığı işe göre belirlenen kısa vadeli (iş kazası ve meslek hastalıkları) prim oranına % 30 oranının eklenmesi suretiyle bulunan toplamdan ibaret olacağı hükmüne bağlanmıştır. % 30 oranındaki primin ¼'ü sigortalı, ¾'ü işveren hissesidir. Bu düzenlemeye göre; Kısa vadeli sigorta primi oranı % 3 olarak belirlenmiş bir işte çalışan için sigortalı % 7,5, işveren 22,5 +3= 25,5 olmak üzere toplamda % 33 oranında sosyal güvenlik destek primi ödenecektir.

5510 sayılı Kanunun 4 (a) kapsamında bulunan sigortalıları yakından ilgilendiren Kısa vadeli sigorta kolları prim tarifesi⁹ ve buna ilişkin tebliğ¹⁰ 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmek üzere yayımlanmış bulunmaktadır.

Primlerle ilgili diğer önemli bir husus da İstihdam Paketi olarak bilinen 15.05.2008 tarih, 5763 Sayılı Kanunun¹¹ 24. maddesi ile 5510 sayılı Kanunun 81. maddesine (i) bendi olarak eklenen ve Hazine tarafından karşılanması öngörülen beş puanlık işveren primine dair teşvik uygulamasıdır. Fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı tarafından müştereken belirlenecektir. Eklenen fıkrada yer verilen şartların gerçekleşmesi halinde; 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin

⁸ Bu bölümde özetlemeye çalıştığımız husus ile ilgili olarak; 5510 sayılı Kanunun 30. maddesinin; Sosyal güvenlik destek primine ilişkin değişik üçüncü fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile değişik 5. fıkra düzenlemelerinde kullanılmış olan dil; farklı anlamalara neden olabilecek özellikler taşımaktadır. Örneğin bu maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendinde "4'ncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin diğer alt bentlerine göre çalışmaya başlayanlar" denilerek, sanki sadece 4(b) olarak çalışanların kapsandığı; 4(a) olarak çalışanların dışarıda tutulmuş olduğu gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Eğer böyle ise bu durum bir boşluk oluşturacaktır. Dolayısıyla, düzenlemelerin; SŞİY'nin "Sosyal güvenlik primine tabi olarak çalışma" başlıklı 62. maddesi ile bir arada değerlendirilmesinde yarar görülmektedir.

⁹ Resmi Gazete: 29.09.2008/27012 (2.Mükerrer).

¹⁰ Resmi Gazete: 28.08.2008/27011.

¹¹ Resmi Gazete : 26.05.2008/26887.

birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıları çalıştıran özel sektör işverenlerinin, 5510 sayılı Kanununun 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutarı Hazinece karşılanacaktır.

5510 sayılı Kanununun 81. maddesinin, 5754 sayılı Kanununun 48 inci maddesi ile değiştirilen 2. fıkra hükmünde, Kanun, Sosyal Güvenliğin finansmanını takviye etmek amacıyla Devlet'e katkı yükümlülüğü getirmiştir. Buna göre; Devlet, Kurumun ay itibarıyla **tahsil ettiği** malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası priminin dörtte biri oranında Kuruma katkı yapacak, Devlet katkısı olarak hesaplanacak tutar ise, talep edilen tarihi takip eden 15 gün içinde Hazinece Kuruma ödenecektir.

3- İŞYERLERİNİN TESCİLİNE İLİŞKİN HUSUSLAR:

5510 sayılı Kanununun ikinci kısım, ikinci bölümünde işyerleri ve işverenlere ilişkin hükümlere yer verilmiş; işyeri, işyerinin bildirilmesi, devri, intikali ve nakli (m.11) ile işveren vekili, geçici iş ilişkisi kurulan işveren ve alt işveren (m.12) konuları bu bölümde düzenlenmiştir. Diğer taraftan, bilgi ve belge isteme hakkı, bilgi ve belgelerin Kuruma verilme usulü (m.100) ve sigortalı tesciline, sigortalı sicil numarasına ve dış temsilciliklerdeki görevlilere ilişkin Geçici m. 11'de düzenlenmiş geçiş hükümleriyle ve bu hükümlere aykırılık hallerinde uygulanacak müeyyideler de (idari para cezaları) Kanunu'nun 102'nci maddesinde düzenlenmiştir.

SSİY 29-36. maddelerinin yer aldığı üçüncü kısımda ise; işyeri bildirgesi, işyeri sicil numarası, işyeri bildirgesi ile verilecek diğer belgeler, belirli yerde yapılmayan ve belirli bir merkezden sevk ve idare edilen işlerin tescili, alt işveren ve sigortalıyı devir alanın yükümlülüğü, tespit veya resmi belgelere göre tescil, işyerinin nakli, devri, intikali ile işyeri dosyasının işlemde kaldırılması hususları detaylı şekilde düzenlenmiş, ayrıca bu hususlar yanında pek çok hususu kapsayan geçici düzenlemelere Yönetmelikte yer verilmiş bulunmaktadır.

Öncelikle şu hususu belirtmekte yarar görmekteyiz. 5510 sayılı Kanunun, 5754 sayılı Kanununun 69 uncu maddesi ile değiştirilen geçici madde 6/3. fıkrasına göre; **17.07.1964 tarih, 506 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılmış bulunan işyeri tescilleri, 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre**

de yapılmış sayılacaktır. Bu düzenlemeye uygun olarak, SSİY Geçici Madde 2/1'de; Kanunun yürürlük tarihinden önce, yürürlükten kaldırılan 506 sayılı Kanuna göre tescilli bulunan işyerleri için ayrıca tescil işlemi yapılmayacağı, 4 (a) kapsamına giren sigortalılara ilişkin işlemlerin, tescilli olan bu dosyalar üzerinden sürdürüleceği belirtilmiştir. SSİY Geçici Madde 6/1 uyarınca; 4 (a) kapsamındaki sigortalıları çalıştıranlar tarafından Kuruma yapılacak bildirimlerin, internet alt yapısı oluşturuluncaya kadar kağıt ortamında yürütüleceği, adi posta veya kargo ile gönderilen veya Kuruma doğrudan verilen işe giriş bildirgelerinde, bildirim Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarih; taahhütlü, iadeli taahhütlü veya acele posta servisi gönderilerinde ise postaya verilme tarihinin, bildirim tarihi olarak kabul edileceği hükme bağlanmıştır.

5510 sayılı Kanunun 4' üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı çalıştıran işyerlerinin tescili ile ilgili olarak; Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından 28.09.2008 tarih, 27011 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış bulunan ve, 2008 Ekim ayı başından başlanılacak olan, işyerlerinin tesciline ilişkin hükümlerin uygulanmasına dair açıklamaların yer aldığı tebliğ ile yapılan düzenlemeler, bazı atıflar dışında dil ve sistematığı aynen korunmak suretiyle çalışmamıza alınmıştır. *Uygulamacıların, konu ile ilgili işlemlerinde herhangi bir eksikliğe ve hak kaybına meydan vermemeleri bakımından, tebliğ ile yapılan açıklamalara ilave olarak, Kanun hükümlerini ve SSİY ile yapılan düzenlemeleri, geçici düzenlemelerle birlikte incelemeleri yararlarına olacaktır.*

3.1- İşyeri Bildirgesinin Verilmesi Gereken Süre:

5510 sayılı Kanunun *4 üncü maddesinin birinci fıkrası (a) bendi kapsamında sigortalı çalıştıran işverenlerin*, örneği tebliğe ekli EK:1'de bulunan *işyeri bildirgesini, en geç sigortalı çalıştırmaya başladıkları tarihte Kuruma vermeleri gerekmektedir.*

İşyeri bildirgesinin, adi posta veya kargo yolu ile gönderilmesi ya da Kuruma doğrudan verilmesi halinde, bildirgenin Kurumun evrak kayıtlarına intikal ettiği tarih; taahhütlü, iadeli taahhütlü veya acele posta servisi şeklinde gönderilmesi halinde, postaya verildiği tarih; e-sigorta kanalıyla gönderilmesi halinde ise internet kanalıyla gönderilmesi sırasında onaylama işleminin yapıldığı tarih, Kuruma intikal tarihi olarak kabul edilecektir.

İşverenler tarafından, şirket kuruluşu aşamasında, çalıştırılacak sigortalı sayısı ile bu sigortalıların işe başlama tarihlerinin ticaret sicili

memurluklarına bildirilmesi halinde, bu bildirimler Kuruma yapılmış sayıldığından, ticaret sicil memurlukları, kendilerine yapılan bu bildirimleri en geç on gün içinde Kuruma bildirmek zorundadır.

3.2- İşyerinin Tescili:

İşyerinde, 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı çalıştıran işveren, bir önceki bölümde (3.1) belirtilen sürelerde vermekle yükümlü olduğu işyeri bildirisini düzenleyerek e-sigorta ile göndermek zorundadır.

Aynı işverenin birden fazla işyeri kurması hâlinde, her bir işyeri için ayrı işyeri bildirgesi düzenlenecektir.

Diğer taraftan, tescili yapılacak işyerinde, hem ayın 1'i ila 30'u arasında, hem de ayın 15'i ila müteakip ayın 14'ü arasındaki çalışmalarına istinaden ücret alan sigortalıların bulunması halinde, her iki çalışma döneminden dolayı iki ayrı işyeri bildirgesi düzenlenerek ayrı ayrı işyeri tescili yapılacaktır.

17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu hükümlerine göre daha önce yapılmış olan ve 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası (a) bendi kapsamında bulunan sigortalıların çalıştırıldığı işyerlerinin tescil işlemi, 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılmış sayıldığından, söz konusu işyerlerinin kısa vadeli sigorta kolları prim oranı ile yapılan işin tehlike sınıf ve derecesinin belirlenmesine ilişkin geçiş hükümleri saklı kalmak kaydıyla yeniden işyeri bildirgesi düzenlenmeyecek, dolayısıyla ayrıca işyeri dosyası tescil edilmeyecektir.

3.3- İşyerinin Re'sen Tescili:

İşyerinin tescil edilmemiş olduğunun:

a) Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca, fiilen yapılan denetimler sonucunda veya işyeri kayıtlarından yapılan tespitlere,

b) Kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatları gereğince yapılan soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde düzenlenen tutanak veya raporlara,

c) Kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlardan, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlardan, kanunla kurulan kurum

ve kuruluşlardan, ruhsata tabi işlerde ruhsatı veren mercilerden (Valilikler, kaymakamlıklar, belediyeler, maden arama ve işletme, inşaat, taş ocağı ruhsatı verenler ve benzeri) alınan bilgilere,

ç) Mahkeme kararlarına,

istinaden tespiti halinde, işyeri, Kurumca re'sen tescil edilecektir.

3.4- İşyeri Bildirgesinin Kuruma Gönderilmesi:

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 29' uncu maddesinin birinci fıkrasında, işyerinde, Kanunun 4 üncü maddesi birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında sigortalı çalıştıran, böyle bir işyerini devir alan veya bu nitelikte işyeri kendisine intikal eden işverenler, işyeri bildirelerini e-sigorta ile Kuruma göndermekle zorunlu tutulmuşlardır.

Ancak, aynı Yönetmeliğin geçici 6' ncı maddesinin birinci fıkrasının birinci bendinde, Kanunun' 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıları çalıştıranlar tarafından Kuruma yapılacak bildirimlerin, Kurum ile işveren, kamu idareleri ile kurum ve kuruluşların internet ve elektronik alt yapısı oluşturuluncaya kadar kağıt ortamında yürütüleceği öngörüldüğünden, işyeri bildirgesi, gerekli alt yapı oluşturuluncaya kadar Kuruma kağıt ortamında verilecektir.

3.5- İşyeri Sicil Numarası:

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı çalıştırılan işyerine Kurumca, "Mahiyet Kodu", "İşkolu Kodu", " Yeni / Eski Ünite Kodu", "İşyeri Sıra Numarası", "İl Kodu", "İlçe Kodu", "Kontrol Numarası" ve varsa "Geçici İş İlişkisi Kurulan İşveren Numarası" ile "Alt İşveren Numarası" nı ihtiva eden bir sicil numarası verilir. İşyeri sicil numarasındaki;

a) "Mahiyet Kodu", yapılan işin özel veya kamu sektörüne ait daimi veya geçici olduğunu, (Bu bölüme, kamu sektörüne bağlı devamlı işyerleri için "1", özel sektöre bağlı devamlı işyerleri için "2", kamu sektörüne bağlı geçici işyerleri için " 3", özel sektöre bağlı geçici işyerleri için "4" rakamı verilir.)

b) "İşkolu Kodu", yapılan işin "Kısa Vadeli Sigorta Kolları Prim Tarifesi" ne göre hangi iş koluna girdiğini, (İşkolu kodu ve tehlike sınıfının Kurumca doğru tayin edilebilmesi için, işyeri bildirgesinde yer alan "Yapılan İşin Niteliği" bölümünün açık ve ayrıntılı olarak açıklanması gerekmektedir. İşverence verilen bilgilere istinaden bu bölüme, Kısa Vadeli

Sigorta Kolları Prim Tarifesinde bu işe karşılık gösterilen dört rakamlı işkolu kodu verilir.)

- c) "Ünite Kodu", işyerinin Kurum nezdinde işlem gördüğü üniteyi,
 - ç) "İşyeri Sıra Numarası", her işyerine ilgili ünite tarafından sıra takip etmek suretiyle verilen numarayı,
 - d) "İl Kodu", işyeri hangi "il"de ise, o "il"e ait trafik kod numarasını,
 - e) "İlçe Kodu", işyerinin bulunduğu ilçe için Kurum tarafından verilen kod numarasını,
 - f) "Kontrol Numarası", işyeri sicil numarasının doğru kullanılması amacıyla Kurumca verilen numarayı,
 - g) "Alt İşveren Numarası", alt işverenlerin işlemlerinde kullanılmak üzere Kurumca verilen numarayı,
- ifade eder,

Kurumca verilen işyeri sicil numarası, işyerinin tehlike sınıfı ile birlikte işverene tebliğ edilir.

İşyeri numarasından önce gelmek üzere gerçek ve tüzel kişilere işveren numarası verilebilir. Bu numara gerçek kişi işverenlerde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, yabancı uyruklu gerçek kişi işverenlere Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne verilecek numarası, tüzel kişi işverenlerde ise vergi kimlik numarasıdır ve ilgililerce doldurulur.

3.6- İşyeri Bildirgesi ile Birlikte Verilecek Belgeler:

İşverenler, işyeri bildirgesi ile birlikte verilmesi gereken,

- a) Yerleşim belgesi ile imza sirkülerini,
- b) Varsa işveren vekiline ait noterden onaylı vekaletname ve imza sirkülerini,
- c) Diğer kanunlar uyarınca tutmak zorunda oldukları defterin türünü gösteren resmî nitelikteki belgelerini,
- ç) Tüzel kişilerde tescile ilişkin Ticaret Sicil Gazetesi ile tüzel kişiliği temsile ve ilzama yetkili kimselerin imza sirkülerini,
- d) Adi ortaklıklarda noter onaylı ortaklık sözleşmesini,
- e) Kapıcılık işyerinde, kat maliklerinin ad-soyadlarını, adreslerini ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaralarını gösterir listesini,

f) İhale konusu işlerde, işin sözleşmesinin veya işin üstlenildiğini gösterir idarenin yazısının aslı ya da idarece onaylı fotokopilerini,

g) İnşaat işyerlerinde, yapı ruhsatının onaylı fotokopisi, varsa arsa sahibi ile müteahhit arasındaki noter onaylı inşaat yapım sözleşmesini,

işyerinin tescil tarihinden itibaren en geç bir ay içinde işyerini çevresine alan Kurumun ilgili ünitesine vereceklerdir.

İşverenden iş alan alt işverenler, Kanundan doğan yükümlülükleri başlamadan önce işyeri bildirgesi hariç yukarıda sayılan belgeleri Kuruma elden veya posta yoluyla göndereceklerdir.

3.7- İşyerinin Devri veya İntikali:

İşyeri bildirgesi, sigortalı çalıştırılan bir işin veya işyerinin devri halinde, yeni işveren tarafından, en geç işin veya işyerinin devralındığı tarihi takip eden on gün içinde; gerçek kişi olan işverenin ölümü halinde ise, mirasçılarınca, ölüm tarihinden itibaren en geç üç ay içinde işyerinin işlem gördüğü Kurumun ilgili ünitesine verilecektir.

Devir veya intikal nedeniyle düzenlenen işyeri bildirgesine istinaden ayrıca işyeri dosyası tescil edilmeyecek, işlemlerin eski işyeri numarasından devam ettirilebilmesi için, devir veya intikale ilişkin gerekli değişiklikler tescil kütüklerine kaydedilecektir.

3.8- İşyerlerinin Birleşmesi, Nevilerinin Değişmesi veya Diğer Bir Şirkete Katılması, Adi Şirketlerde Yeni Ortak Alınması:

İşyeri bildirgesi, 29/6/1956 tarih ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tâbi şirketlerin birleşmesi veya nevilerinin değişmesi ya da diğer bir şirkete katılması halinde, en geç bu hususların ticaret siciline tesciline ilişkin ilân tarihini takip eden on gün içinde; adi şirketlerde şirkete yeni ortak alınması durumunda ise en geç yeni ortağın alındığı tarihi takip eden on gün içinde, işyerinin işlem gördüğü Kurumun ilgili ünitesine verilecektir.

Şirketlerin nevilerinin değişmesi, birleşmesi veya bir şirketin diğer bir şirkete katılması ya da adi şirketlerde yeni ortak alınması durumunda, yeni işyeri dosyası tescil edilmeyecektir.

İşyerlerinde işletme adı değişikliklerinde işyeri bildirgesi verilmez. Değişiklik, Ticaret Sicil Gazetesinin de ekli olduğu bir yazı ile Kuruma bildirilir.

3.9- İşyerinin Nakli:

İşyerinin faaliyette bulunduğu ilden başka bir ile nakledilmesi halinde, işyeri bildirgesi, işyerinin nakledildiği adresin bağlı bulunduğu üniteye, en geç işyerinin nakledildiği tarihi takip eden on gün içinde verilecektir.

İşyerinin, aynı il içinde olmakla birlikte, başka bir ünitenin görev alanına giren bir adrese nakledilmesi halinde, işyeri bildirgesi verilmeyecek, ancak nakil tarihini takip eden tarihten itibaren adres değişikliğinin on gün içinde, nakledilen işyerinin sicil numarasını içerir yazı ile durum eski ve yeni üniteye bildirilecektir.

İşyerinin, gerek başka bir ildeki adrese nakledilmesi nedeniyle düzenlenen işyeri bildirgesine istinaden, gerekse aynı il içinde olmakla birlikte başka bir ünitenin görev alanındaki adrese nakledilmesi nedeniyle yapılan yazılı bildirim üzerine yeni işyeri dosyası tescil edilecektir.

İşyerinin başka bir ünitenin görev alanına giren adrese nakledilmesi halinde, durum yeni ünite tarafından bildirim kendisine yapıldığı tarihten itibaren onbeş gün içinde eski işyeri dosyasının bulunduğu üniteye yazılı olarak bildirilecek ve yapılan bildirim üzerine eski işyeri dosyası Kanun kapsamından çıkartılacaktır.

İşyerinin aynı ünitenin görev alanına giren başka bir adrese nakledilmesi halinde, yeni adres, işyerinin nakledildiği tarihten itibaren on gün içinde işyerinin işlem gördüğü üniteye yazı ile bildirilecektir. Bu durumda yeni işyeri dosyası tescil edilmeyecektir.

3.10- Aynı İşkolunda Bulunan Birden Çok Kara veya Deniz yahut Hava Ulaştırma Araçlarının Tescil İşlemi:

Aynı işverene ait olup, aynı işkolunda bulunan birden çok kara veya deniz yahut hava taşıma araçları için tek işyeri dosyası tescil edilecektir. Aynı işkolunda birden fazla nakil aracı bulunan işverence nakil araçlarının kayıtlı olduğu ilgili idareyi gösterir belge ibraz edilerek tek işyeri bildirgesi düzenlenecek ve işyeri, idarenin bulunduğu bölgeyi içine alan Kurum ünitesince tescil edilecektir. İstanbul ilinde bulunan deniz taşıma araçları için dosya tescil işlemi Beyoğlu Sosyal Güvenlik Merkez Müdürlüğüne yapılacaktır.

5510 sayılı Kanununun 90 ıncı maddesinde belirtilen kurum ve kuruluşlarca ihale suretiyle yaptırılan işlerin konsorsiyum şeklinde

üstlenilmesi halinde, konsorsiyumu oluşturan üstlenicilerin her birine müstakilen istihkak ödenmesi ve bu üstleniciler tarafından idareye ayrı ayrı teminat verilmiş olması kaydıyla üstlenicilerin her birine, verecekleri işyeri bildiremelerine istinaden Kurumca ayrı işyeri dosyası tescil edilecektir. İhale konusu işin iş ortaklığı şeklinde üstlenilmesi durumunda ise, iş ortaklığı adına tek işyeri dosyası açılacaktır.

3.11- Diğer Hususlar:

İşyeri bildirgesinin verilmemesi veya yasal süresi dışında verilmesi, 5510 sayılı Kanunda belirtilen hak ve yükümlülükleri kaldırmaz.

Asıl işverenden iş alan ve kendi adına sigortalı çalıştıran alt işverenler, bu işlerinden dolayı Kuruma işyeri bildirgesi vermeyecektir. Bu kişiler, çalıştırdıkları sigortalıları, asıl işverenle yapmış oldukları sözleşmenin Kuruma ibraz edilmesi kaydıyla asıl işveren adına tescil edilmiş olan işyerinden alacakları numara ile Kuruma bildireceklerdir.

Sigortalıyı geçici iş ilişkisi çerçevesinde devralan işveren adına işyeri dosyası açılmaz; ancak sigortalıyı devralan işveren, devraldığı sigortalıyı çalıştırmaya başlamadan önce, sigortalısını devir aldığı işverenle yapmış olduğu sözleşmeyi Kuruma ibraz etmesi kaydıyla, müteselsilen sorumlu olduğu yükümlülüklerini, sigortalıyı devir aldığı işverene ait işyeri sicil numarası üzerinden Kurumca kendisine verilecek özel bir numara ile yerine getirebilir.

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu gereğince işsizlik ödeneğinden yararlanan kişiler ile Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edinme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler için Türkiye İş Kurumunun ilgili il müdürlüklerince, Kurumumuzun ilgili ünitesinde işyeri dosyası tescil ettirilecektir.

5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce 506 sayılı Kanuna göre tescil edilmiş bulunan işyerleri için işyeri bildirgesi verilmez ve ayrıca tescil işlemi yapılmaz. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına giren sigortalılara ilişkin işlemler, tescilli olan bu işyerleri dosyalarından sürdürülür.

4- SİGORTALILARA İLİŞKİN HUSUSLAR:

5510 Sayılı Kanunun ikinci kısım birinci bölümünde; sigortalı sayılanlar (m.4), bazı sigorta kollarının uygulanacağı sigortalılar (m.5),

sigortalı sayılmayanlar (m.6), sigortalılığın başlangıcı (m.7) sigortalı bildirim ve tescili (m.8), sigortalılığın sona ermesi (m.9) , sigortalıların işleri nedeniyle geçici olarak yurt dışında bulunmaları (m.10) konuları ve bu konularla ilgili geçiş hükümleri de geçici maddelerde düzenlenmiş bulunmaktadır.

SSİY 9-28. maddelerin yer aldığı ikinci kısımda ise; sigortalı sayılanlar, sigortalı sayılmayanlar, sigortalılığın başlangıcı ve bildirim yükümlülüğü, sigortalıların kendilerini bildirmesi, sigortalıların kamu idareleri ile bankalarca bildirilmesi, sigortalılığın sona ermesi ve bildirim yükümlülüğü, sigortalı işe giriş bildirgesi, sigortalı tescili ve sosyal güvenlik sicil numarası, sigorta sicil numaraları elektronik arşivi, sosyal güvenlik işlemlerinde manyetik özellikli kart kullanılması, sigortalıların re'sen tescili, sigortalıların yersiz tescili, sigortalı hizmet kayıtlarının oluşturulması, sigortalı tescil ve hizmet kayıtları arasında mutabakat sağlanması, kayıtların doğru ve güncel tutulması, hizmet kayıtlarının paylaşımı ve düzeltilmesi, sigortalı işten ayrılış bildirgesi, sigortalılık hallerinin birleşmesi veya çakışması, hizmetlerin tespiti hususları ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Yönetmelik Geçici Madde 1'e göre; ***Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sosyal güvenlik kurumlarına tescili yapılan sigortalıların eski tescil bilgileri, sosyal güvenlik sicil numarası altında güncellenerek Kanuna göre tescil işlemi sonuçlandırılacaktır. Bunlar için ayrıca sigortalı işe giriş bildirgesi talep edilmeyecektir.***

Sigortalıların tümüne; 4(a), 4(b), 4(c)'ye ilişkin hükümlerin bir arada incelenmesi, çok detaylı bir çalışmayı gerektirmesinden ve çalışmamızın sadece 4(a) diye bilinen sigortalıları kapsamamasından dolayı, aşağıdaki bölümde, uygulayıcılar için Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından 28.09.2008 tarih ve 27011 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan konuyla ilgili tebliğ hükümleri de dikkate alınarak, 5510 sayılı Kanun'un 4(a) olarak adlandırılan iş sözleşmesi (hizmet akdi) ile çalışan sigortalıları ele alınacaktır.

4.1- 5510 sayılı Kanunun 4. Maddesinin 1. Fıkrasının (a) Bendi Kapsamında Sigortalı Sayılmak:

Hizmet akdi ile bir ya da birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar, Kanunun 4. Madde 1. fıkra (a) bendinde tanımladığı sigortalıları oluştururlar. Dolayısıyla 5510 sayılı Kanunun 4. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılabilmek için, ***sigortalının işveren veya işveren vekili tarafından işe alınıp, hizmet akdine (Borçlar Kanununda tanımlanan hizmet akdi ve iş mevzuatında tanımlanan iş***

sözleşmesi veya hizmet akdi) tabi çalıştırılması veya işe başlatılması gerekir.

Aşağıda belirtilenlere de 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara ilişkin hükümleri uygulanır.

(ı) İşçi sendikaları ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıklarına ve yönetim kurullarına seçilenler.

(ıı) Bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılan ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından belirlenen ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği ekinde yer alan tabloda sayılan; film, tiyatro, sahne, gösteri, ses ve saz sanatçıları ile müzik, resim, heykel, dekoratif ve benzeri diğer uğraşları içine alan bütün güzel sanat kollarında çalışanlar ile düşünürler ve yazarlar.

(ııı) Müttekabiliyet esasına dayalı olarak sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmış ülkelerin uyruğunda olanlar hariç, yabancı uyruklu, uyruksuz, göçmenler ve sığınmacı kişiler ile uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmış ülke sigortalılarından, sözleşmede belirlenen istisna halleri dışında çalışmalarını hizmet akdine tabi sürdürenler.

(ıv) Büyükelçilik, konsolosluk mensuplarının özel hizmetlerinde çalıştırılanlardan gönderen devlette veya üçüncü bir devlette sigortalılıklarını belgeleyemeyenler ile Türkiye'de ikamet etmekte iken buralarda çalıştırılan Türk vatandaşları.

(v) 2/7/1941 tarihli ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanuna göre, çiftçi malları koruma başkanlıkları veya meclisleri tarafından çalıştırılan koruma bekçileri.

(vi) 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununda belirtilen umumi kadınlar.

(vii) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen kurslarda usta öğretici olarak çalıştırılanlar, kamu idarelerinde ders ücreti karşılığı görev verilenler ile 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (C) bendi kapsamında çalıştırılanlar.

4.2- Hizmet Akdine Tabi Çalışanlarda Sigortalılığın Başlangıcı ve Kuruma Bildirilmesi:

5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında hizmet akdine tabi sigortalı sayılanlar için sigortalılık, çalışmaya, mesleki eğitime veya zorunlu staja, başladıkları tarihten

itibaren başlar. İşverenler, söz konusu sigortalıları bu tarihlerden önce, örneği Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğiyle belirlenen sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirmek zorundadır.

İşverenlerin 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının **(a) bendine tabi sigortalıları işe başlatmadan önce Kuruma bildirmesi genel kural olmakla birlikte, aşağıda sayılan istisnai durumlarda, Kurumun ilgili ünitesine yapılan bildirimler sigortalılık başlangıcından önce yapılmış sayılacaktır.**

(ı) İnşaat, balıkçılık ve tarım işyerlerinde işe başlatılacak sigortalılar için, en geç çalışmaya başlatıldığı gün,

(ii) Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçlarına sefer esnasında alınarak çalıştırılanlar ile **Kuruma ilk defa işyeri bildirgesi verecek işyerlerinde;** ilk defa sigortalı çalıştırmaya başlanılan tarihten itibaren bir ay içinde çalışmaya başlayan sigortalılar için, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç söz konusu bir aylık sürenin dolduğu tarihe kadar,

(iii) Kamu idarelerince istihdam edilen 8/9/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre işsizlik sigortasına tabi olmayan sözleşmeli personel ile kamu idarelerince yurt dışı görevde çalışmak üzere işe alınanların, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren bir ay içinde,

(iv) İlk işyerindeki çalışmasına ait sigortalı işe giriş bildirgesi Kuruma verilerek tescil işlemi yapılmış olan sigortalının, naklen ve hizmet akdi sona ermeden aynı işverenin aynı ya da başka üniteye tescil edilmiş diğer işyerinde çalışmaya başlaması halinde, yasal süresi dışında,

(v) 5510 sayılı Kanunda belirtilen sürede Kuruma bildirilme imkanı olmamakla birlikte;

a) Maliye Bakanlığı vizesine bağlı olarak kamu idarelerinde çalışacak sigortalılar için vize işleminin gerçekleştirildiğine ilişkin yazının, ilgili kamu idaresine intikal ettiği günü izleyen ikinci iş günü sonuna kadar,

b) 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Kanunu uyarınca özelleştirilen işyerlerinden diğer kamu kurum ve kuruluşlarına naklen atanan sözleşmeli veya kapsam dışı personelin nakledildikleri kamu idarelerinde işe başladıkları tarihi takip eden ikinci iş günü sonuna kadar,

Kuruma yapılan bildirimler de süresinde yapılmış sayılır.

Hizmet akdi ile çalışmamakla birlikte 3308 sayılı Kanunda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler

ile meslek liselerinde okumakta iken veya yüksek öğrenimleri sırasında zorunlu staja tabi tutulan öğrencilerin bildirimleri, Milli Eğitim Bakanlığı veya bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullar, yüksek öğrenim sırasında zorunlu staja tabi tutulan öğrenciler için ise öğrenim gördükleri yüksek öğretim kurumlarınca yapılır.

5510 sayılı Kanununun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıları çalıştıranlar tarafından Kuruma yapılacak bildirimler, Kurum ile işveren, kamu idareleri ile kurum ve kuruluşların internet ve elektronik alt yapısı oluşturuluncaya kadar kâğıt ortamında yürütülür. Adi posta veya kargo ile gönderilen veya Kuruma doğrudan verilen işe giriş bildirgelerinde, bildirgenin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarih; taahhütlü, iadeli taahhütlü veya acele posta servisi olarak gönderilenlerde ise postaya verildiği tarih, bildirim tarihi olarak kabul edilir.

Sigortalı işe giriş bildirgesinin kâğıt ortamında Kuruma verilmesi halinde bildirme üç nüsha düzenlenir; Kurum evrak kaydından geçen bildirgenin bir nüshası sigortalıya verilmek, diğer nüshası sigortalı dosyasında saklanmak üzere işverene verilir, bir nüshası da sigortalının dosyasında muhafaza edilmek üzere Kurumca saklanır. Belgenin e-sigorta yoluyla verilmesi halinde işverenler bilgisayarlarından alacakları Kurumca üretilmiş barkod numaralı çıktılarının bir nüshasını sigortalıya verir, bir nüshası da işverence sigortalı dosyasında saklanır.

4.2.1- Hizmet Akdine Tabi Çalışanların Sigortalı İşe Giriş Bildirgesinin E-Sigorta Yoluyla Bildirilmesi:

5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi sigortalıları çalıştıran işverenlerden aylık prim ve hizmet belgesini zorunlu olarak e-Sigorta yoluyla verenler;

(ı) 01/11/2008 tarihinden itibaren sigortalı tekrar işe giriş bildirgesini,

(ii) 01/12/2008 tarihinden itibaren ise sigortalı ilk işe giriş bildirgesini

zorunlu olarak e-Sigorta yoluyla internet üzerinden vereceklerdir.

Aylık prim ve hizmet belgesini e-Sigorta yoluyla bildirme zorunluluğu olmayan işverenler sigortalı ilk ve tekrar sigortalı işe giriş bildirgesini kâğıt ortamında Kuruma verebilecekleri gibi e-Sigorta yoluyla da Kuruma bildirileceklerdir.

4.2.2- Sigortalıların Kendilerini Bildirmesi:

5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının *(a) bendi kapsamında sayılan sigortalılar, çalışmaya başladıklarını, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç bir ay içinde, örneği SSİY ekinde bulunan sigortalı bildirim belgesi ile Kuruma bildirirler.* Kurumun elektronik altyapısı oluşturulunca bildirimler internet ortamında da yapılır. Bu kapsamda sayılan sigortalıların kendini bildirmemesi aleyhine delil teşkil etmez.

Sigortalıların bildirimleri ile bu kişiler için işverenler ya da ilgili kuruluşlar tarafından yapılan bildirimlerde farklılık olması halinde, yapılacak yazışmalar sonucunda farklılık giderilemezse, kontrol ve denetim sonucuna göre işlem yapılır.

4.2.3- Sigortalıların Kamu İdareleri ve Bankalarca Bildirilmesi :

5510 sayılı Kanununun 8. maddesinin 7. fıkrası ve SSİY 13. maddesi gereğince; Kamu idareleri ile bankalar, Kurumca sağlanacak elektronik altyapıdan yararlanmak suretiyle, Kurumca belirlenecek işlemlerde, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol etmek ve sigortasız olduğunu tespit ettiği kişileri, Kuruma bildirmekle yükümlü tutulmuştur.

SSİY bu konunun uygulanmasına ilişkin usul ve esasların bir tebliğ ile düzenlenmesini öngörmüş ve buna ilişkin tebliğ, 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmek üzere, 28.09.2008 tarih, 27011 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

4.2.4-Sosyal Güvenlik Sicil Numarası:

5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesine tabi sigortalılar Kuruma verilen ilk veya tekrar sigortalı işe giriş bildirgelerine göre Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ile bilgisayar ortamında tutulan tescil kütüğüne kayıt edilir. *Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, aynı zamanda sigortalıların sosyal güvenlik sicil numaraları oluşturur.* Sigortalıların tescil, hizmet ve her türlü bilgisayar kayıtları ile diğer sosyal sigorta işlemleri, sosyal güvenlik sicil numarası altında tutulur.

Yabancı uyruklulara Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne verilecek kimlik numaraları aynı zamanda bunlar için sosyal güvenlik sicil numarası olarak kullanılır.

4.2.5- İŖe GiriŖ Bildirgesi Dzenlenmeyecekler :

5510 sayılı Kanunun yurrluēe girdiēi tarihten nce sosyal gvenlik kurumlarına tescili yapılan ve Kanunun yurrluēe girdiēi tarih itibariyle sigortalılıēı devam eden sigortalıların eski tescil bilgileri, sosyal gvenlik sicil numarası altında gncellenerek Kanuna gcre tescil iŖlemleri sonuēlandırılır. Bunlar iēin ayrıca sigortalı iŖe giriŖ bildirgesi talep edilmez.

4.3- Hizmet Akdine Tabi alıŖanlarda Sigortalılıēın Sona Ermesi ve Bildirim Yrkumluluēu:

5510 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin birinci fıkrasının *(a) bendi kapsamında sigortalı olanların sigortalılıklarını hizmet akdinin sona erdiēi tarihte biter.* Bu tarih, iŖverenler tarafından nreēi Sosyal Sigorta İŖlemleri Ynetmeliēi (SSYİ) ekinde yer alan; ***Sigortalı İŖten AyrılıŖ Bildirgesi ile sigortalılıēın sona ermesini takip eden on gn iēinde e-Sigorta ile Kuruma bildirilir.***

Sigortalı İŖten AyrılıŖ Bildirgesine kaydedilen bilgiler, ayrıca ilgili aylık prim ve hizmet belgesinde de gsterilir. Yasal srresi dolmadıēı iēin henüz Kuruma verilmeyen aylık prim ve hizmet belgesinde yer alacak sigortalı alıŖmalarının Kurumca bilinmesini gerektiren diēer hallerde de bu Ŗekilde iŖlem yapılır. Ancak, on gnlik srre dolmadan aylık prim ve hizmet belgesi verilmiŖ ise ayrıca sigortalı iŖten ayrılıŖ bildirgesi verilmez.

5510 sayılı Kanunun 5 inci maddesi gereēi bazı sigorta kollarına tabi tutulandıktan;

1) Ceza infaz kurumları ile tutukevleri bnyesinde oluŖturulan tesis, atolye ve benzeri unitelerde alıŖtırılan hkümlü ve tutukluların sigortalılıēı alıŖmalarının sona erdiēi veya iŖlerine son verildikleri tarihten itibaren sona erer. Bu tarih, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İŖ Yurtları Kurumunca,

2) 3308 sayılı Kanunda belirtilen aday ırac, ırac ve iŖletmelerde mesleki eēitim goren oērenciler, meslek liselerinde okuyanlar, yksek oērenimleri sırasında zorunlu staja tabi tutulan oērencilerin sigortalılıēı eēitim veya oēretimlerinin/staj srrelerinin bittiēi tarihten itibaren sona erer. Bu tarih, eēitim ve oēretim gdrdkleri kurumlarca,

3) Harp malulleri ile 3713 veya 2330 sayılı kanunlara gcre vazife malulluēu aylıēı baēlanmış olanlardan 5510 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin birinci fıkrası kapsamında sigortalı olanların sigortalılıklarını,

sigortalı çalışmalarının sona erdiği tarihten itibaren sona erer. Bu tarih işverenlerince,

4) Harp malulleri ile 3713, veya 2330 sayılı kanunlara göre vazife malullüğü aylığı bağlanmış olanlardan 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında çalışanlardan uzun vadeli sigorta kollarına tabi olup bu sigorta kollarından çıkmak isteyenler hakkında isteklerine dair yazılı taleplerini takip eden ayın başından itibaren sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanmaya devam edilir, bu tarih işverenlerince,

5) Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerlerin sigortalılığı, kursların bitiminden veya ayrıldığı tarihten itibaren sona erer. Bu tarih Türkiye İş Kurumunca,

on gün içinde sigortalı işten ayrılış bildirgesi ile Kuruma bildirilir.

Ancak, Türkiye İş Kurumu tarafından 4447 sayılı Kanun gereğince işsizlik ödeneğinden yararlandırılan kişilerden ödeneğinin sona erdiği tarih bildirilenler için, ayrıca sigortalı işten ayrılış bildirgesi verilmesi istenmez.

5. AYLIK PRİM VE HİZMET BELGELERİNE İLİŞKİN HUSUSLAR:

Prim belgeleri ve işyeri kayıtları 5510 sayılı Kanunun 86. maddesinde düzenlenmiş olup, maddeye 5754 sayılı Kanunun 50. maddesiyle eklenen son düzenlemeye göre; işveren bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların; aylık prim ve hizmet belgesini 4. maddenin (c) bendi dışındaki sigortalılar için, en geç ait olduğu ayı takip eden ayda Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar Kuruma vermekle veya sigortalı çalıştırmadığı takdirde, bu hususu sigortalı çalıştırmaya son verdiği tarihten itibaren, onbeş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

Diğer taraftan, afet durumunda belgelerin verilme süresi ve primlerin ertelenmesi (5510/91), bilgi ve belge isteme hakkı, bilgi ve belgelerin Kuruma verilme usulü (5510/100) ile ilgili Kanun düzenlemeleri, aylık prim ve hizmet belgelerinin düzenlenmesi ve verilmesine ilişkin farklı hükümler ihtiva etmektedir.

SSİY ise aylık prim ve hizmet belgesinin düzenlenmesi, verilmesi ve saklanması (m.109), belgenin sonradan verilmesi (m.110), belgenin dayanağı (m.111), ücret tediye bordrosu (m.112), ücret tediye bordrosunun ayrı ayrı düzenlenmesi ve belgenin işyeri kayıtları ile mutabakatı (m.113),

işyeri kayıtlarının ibrazı 8m.114) hususlarında ayrıntılı düzenlemeler getirmiştir.

Kanuni düzenleme ve Yönetmelik gereği Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından çıkarılan, “Aylık Prim ve Hizmet Belgelerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Verilmesine ve Primlerin Ödenme Sürelerine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ”¹²de bu belgelerin verilmesine dair usulün ve sürelerin ne olduğu açıklanmıştır. Tebliğe göre usule ve bu sürelerle ilişkin düzenlemeler aşağıda gösterilmiştir.

5.1. 4(a) Kapsamında Sigortalı Sayılanlar Yönünden Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Düzenlenmesi:

5.1.1- Genel Olarak:

5510 sayılı Kanununun 4. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı çalıştıranların; örneğine SSİY ve ilgili tebliğ ekinde yer verilen, aylık prim ve hizmet belgesinde istenen bilgileri, tebliğde yapılan açıklamalara uygun şekilde kaydetmeleri gerekmektedir. Aylık prim ve hizmet belgelerinin e-Sigorta kanalıyla Kuruma gönderilmesi sırasında, belgeyi gönderene ait bilgiler, Kurumun işyeri tescil kütüklerindeki kayıtlara bakılarak sistem tarafından aylık prim ve hizmet belgesine kaydedileceğinden, söz konusu bilgilerde herhangi bir değişiklik olması halinde, durumun işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğüne müracaat edilmek suretiyle düzeltilmesi gerekmektedir. Aylık prim ve hizmet belgelerinin kağıt ortamında düzenlenerek elden verilecek veya posta kanalıyla gönderilecek olması halinde ise, işyerine ilişkin bilgiler, ilgililerce yazılacaktır (Tebliğ: m.2.1.1).

5.1.2- Aylık Prim ve Hizmet Belgesinde Sigortalılara İlişkin Bilgiler:

Aylık prim ve hizmet belgesinde sigortalılara ilişkin bilgilerin girişi ve prim ödeme gün sayılarının hesaplanması gibi hususlar, ilgili tebliğde çok kapsamlı bir şekilde açıklanmış bulunmaktadır. Bu açıklamalara aşağıda yer verilmiştir.

5.1.2.1- Sigortalıların Sosyal Güvenlik Sicil Numaraları ve Ad/Soyad Bilgilerinin Girişi:

1/10/2008 tarihinden itibaren sosyal güvenlik numarası olarak sigortalıların Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaraları esas alınacağından,

¹² Resmi Gazete: 28.09.2008/27011.

aylık prim ve hizmet *belgesinin "Sosyal Güvenlik Sicil Numarası" bölümüne, sigortalıların 11 haneli TC kimlik numaraları kaydedilecektir.* Sigortalının yabancı uyruklu olması halinde ise, sözkonusu bölüme, bu kişiler için İçişleri Bakanlığınca verilecek olan kimlik numarası sisteme girilecektir.

Yabancı uyruklu sigortalıların aylık prim ve hizmet belgesine kaydedilmesi sırasında bu kişilerin kimlik numaralarının Kurum veri tabanında kayıtlı bulunmaması halinde, öncelikle kimlik numaralarının İçişleri Bakanlığında öğrenilmesi, ardından söz konusu numaraların sigortalı tescil kütüklerine kaydedilmesi amacıyla işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğüne müracaat edilmesi gerekmektedir.

Aylık prim ve hizmet belgelerinin e-Sigorta kanalıyla gönderilmesinde, sosyal güvenlik sicil numarasının kullanıcı tarafından sisteme girilmesinin ardından, sigortalının ad/soyad ve varsa ilk soyad bilgisi, sigortalı tescil kütüklerine bakılarak sistem tarafından ekrana getirilecek olup, sosyal güvenlik sicil numarası girilen sigortalının ad soyad bilgisinin doğru olup olmadığı kullanıcılar tarafından kontrol edilecek, sosyal güvenlik sicil numarasının hatalı girilmiş olduğunun anlaşılması halinde, doğru sicil numarası sisteme yeniden girilecektir.

Aylık prim ve hizmet belgesinin kağıt ortamında düzenlenerek Kuruma elden verildiği veya posta kanalıyla gönderildiği durumlarda ise, sigortalıların sosyal güvenlik sicil numaraları ve ad/soyad/ilk soyadı bilgileri aylık prim ve hizmet belgesine ilgililerce yazılacaktır.

5.1.2.2- Sigortalıların, Prim Ödeme Gün Sayılarının, Prime Esas Kazançlarının, Yıllık Ücretli İzin Gün Sayılarının, İzin Ücretlerinin, İşe Başlama ve İşten Çıkış Tarihleri ile İşten Çıkış Nedenlerinin Girişi:¹³

Tebliğde; bu bilgilerin girişine ilişkin olarak çok kapsamlı açıklamalara ve örneklerle yer verilmiştir. Bu açıklama ve örneklerden hareketle bilgilerin girişinde dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıda özetlenmiştir.

¹³ *Yıllık ücretli izin gün sayıları ve ücretleri konusunda Tebliğde yer alan açıklama,5510 sayılı Kanununun 80. maddesi 1. fıkrasının(c) bendindeki "...Diğer Kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnalar bu kanunun uygulamasında dikkate alınmaz " hükmüne binaen anlamsızlaşmaktadır. Dolayısıyla 2008 Ekim aybaşından itibaren yıllık izin ücretleri de tüm primlere tabi tutulacaktır. Çünkü eskiden yıllık izin ücretinin iş kazası ve meslek hastalığı primine tabi tutulmamasının dayanağını İş Kanunu 61. madde oluşturuyordu.*

(i) Sigortalıların; ay/dönem içinde ücret almaya hak kazandıkları süreler “Prim Ödeme Günü” bölümüne, hak ettikleri ücretleri ise “Prime Esas Kazanç” bölümüne kaydedilecektir.

(ii) **Ay/dönem içindeki çalışmaları tam olan sigortalıların prim ödeme gün sayıları**, ay/dönemin kaç gün olduğuna bakılmaksızın (ay/dönemin 28, 29, 30 veya 31 gün çektiği üzerinde durulmaksızın) **30 gün olarak sisteme girilecektir.**

(iii) Ay/dönemin ilk gününde işe giren ve o ayda tam çalışan sigortalılar hariç (30 gündür), **ay/dönem içinde işe giren sigortalıların prim ödeme gün sayıları**, işe giriş tarihleri ve ay/dönemin kaç gün olduğuna bakılarak **parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanacaktır. Örnek - (D)** sigortalısının, özel sektöre ait bir işyerinde 17/2/2009 tarihinde işe başladığı ve işe başladığı tarihten itibaren ayın kalan günlerinin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu sigortalının 2009/Şubat ayındaki prim ödeme gün sayısı 12 gün olarak, işe başlama tarihi ise 17/2/2009 olarak sisteme girilecektir.

(iv) Ay/dönemin son gününde çalıştıktan sonra işten ayrılan sigortalılar hariç olmak üzere (ayın tamamı için ücret almaya hak kazanmışlar ise 30 gündür), **ay içinde işten ayrılan sigortalıların prim ödeme gün sayıları**, işten çıkış tarihleri ve ay/dönemin kaç gün olduğuna bakılarak **parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanacaktır. Örnek - (K)** sigortalısının, özel sektöre ait bir işyerinde 19/2/2009 tarihinde çalıştıktan sonra işten ayrıldığı ve işten ayrıldığı tarihe kadar olan sürelerin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu sigortalının 2009/Şubat ayındaki prim ödeme gün sayısı 19 olacak ve işten çıkış tarihi olarak 19/2/2009 tarihi sisteme girilecektir.

(v) **İşe başladığı ay/dönem içinde işten ayrılan sigortalıların** ilgili ay/dönemdeki **prim ödeme gün sayıları** (ay/dönemin ilk günü işe başlayıp son günü işten ayrılan ve ayın tamamında ücret almaya hak kazanmış sigortalılar 30 gündür), sigortalının işe giriş tarihi ve işten çıkış tarihleri dahil kaç gün olduğuna bakılarak, **parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanacaktır. Örnek - (B)** sigortalısının, özel sektöre ait bir işyerinde 17/3/2009 tarihinde işe başlayıp 28/3/2009 tarihinde işten ayrıldığı ve işe başlayıp ayrıldığı sürelerin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu sigortalının işe başlama tarihi 17/3/2009 olarak, işten ayrılış tarihi 28/3/2009 olarak, 2009/Mart ayındaki prim ödeme gün sayısı ise 12 olarak sisteme kaydedilecektir.

(vi) Sigortalıların yıllık ücretli izinli oldukları süreler için, prime esas kazançları üzerinden kısa vadeli sigorta kolları primi

kesilmeyeceğinden, aylık prim ve hizmet belgesine kaydedilen sigortalının ay içinde yıllık ücretli izinli olması halinde, yıllık ücretli izinli olduğu gün sayısı ve yıllık ücretli izin süresine ilişkin hak ettiği ücreti “Ücretli İzin” günü bölümüne kaydedilecektir. **(Bkz. Dipnot 13).**

(vii) Ay/dönem içinde işe girişi veya işten çıkışı bulunmayan, çeşitli nedenlerle (istirahat, ücretsiz izin, disiplin cezası gibi) **ay/dönemin bazı günlerinde çalışmayan ve çalışmadığı günler için de ücret almayan** sigortalıların ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayıları, ilgili ay/dönemdeki gün sayısından, ücret almaya hak kazanılmamış gün sayısı çıkartılmak suretiyle hesaplanacaktır. **Örnek** - *Özel sektöre ait bir işyerinde çalışan (A) sigortalısının, 2009/Şubat ayında 10 gün ücretsiz izinli olduğu ve ayın kalan günlerinin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu ayda 28 gün bulunması ve sigortalının 10 gün eksik çalışmış olması nedeniyle, bahse konu sigortalının 2009/Şubat ayındaki prim ödeme gün sayısı 18 olacaktır.*

(viii) **Ay/dönem içinde işe başlayan veya işten ayrılan sigortalıların, aynı zamanda çeşitli nedenlerle** (istirahat, ücretsiz izin, disiplin cezası gibi) ay/dönem içinde hak kazanılmış hafta tatili dışında, **çalışmadığı ve çalışmadığı günler için de ücret almadığı günlerin bulunması durumunda,** ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayısı, ücret alınan gün sayısı esas alınmak suretiyle, başka bir ifade ile ilgili ay/dönemdeki gün sayısından, işe başladığı tarihten önceki gün sayısı, işten ayrıldığı tarihten sonraki gün sayısı ve ücret alınmayan gün sayısı çıkartılmak suretiyle hesaplanacaktır. **Örnek** - *Özel sektöre ait bir işyerinde, 8/3/2008 tarihinde işe başlamış olan sigortalının, 2008/Mart ayında işe başladığı tarihten sonra 3 gün istirahatlı bulunduğu ve hak kazanılmış hafta tatili dışında söz konusu ayın diğer günlerinin tamamında çalışmış olduğu varsayıldığında, ilgili aydaki prim ödeme gün sayısı $31 - 7 - 3 = 21$ olacaktır.* Buna karşın, hak kazanılmadığı halde kullanılmış olan hafta tatili için ücret ödenmesi halinde, bu sürelerle ilişkin ücretler de prime esas kazançta dahil edileceğinden, bu durumda bahse konu süreler prim ödeme gün sayısına dahil edilecektir.

(ix) **Kurumdan geçici iş göremezlik ödeneği alan** (ay/dönem içinde istirahatlı olan) **sigortalıların prim ödeme gün sayıları,** “viii”. bölümde açıklandığı üzere **ücret aldığı günler dikkate alınmak suretiyle hesaplanmaktadır.**

İşverenlerce Kurumumuzdan geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalılara, Kurumca ödenen geçici iş göremezlik ödeneği ile normal günlük kazançları arasındaki fark ücretleri veya Kurumca ödenen geçici iş göremezlik ödeneği dikkate alınmaksızın ayrıca normal günlük ücretlerinin ödendiği durumlarda, **geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalılara istirahatlı buldukları süreler için işverenlerince yapılan bu ödemeler,**

5510 sayılı Kanununun 80. maddesinin birinci fıkrasının (a/1) bendi kapsamında ücret olarak *(Yayımlanan tebliğde 506 sayılı Kanuna yapılan göndermenin maddi hata olduğu anlaşılmış ve tarafımızdan düzeltilmiştir.)* değerlendirilerek prime tabi tutulacaktır.

Dolayısıyla prime tabi tutulan bu ödemelerin sigorta primine esas günlük kazanç alt sınırının altında kalması halinde, 5510 sayılı Kanununun 81. maddesi *(Yayımlanan tebliğde 506 sayılı Kanuna yapılan göndermenin maddi hata olduğu anlaşılmış ve tarafımızdan düzeltilmiştir.)* gereğince prime esas günlük kazançla tamamlanarak, iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi de dahil olmak üzere prime tabi tutulması ve bu primlerin ilişkin olduğu sürelerin aylık prim ve hizmet belgesinde prim ödeme gün sayısına ilave edilmesi gerekmektedir.

(x) ***Hafta tatili ücretine hak kazanıp kazanılmamasına göre prim ödeme gün sayısının hesaplanması;*** 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu'nda, hafta içindeki çalışma süresi altı gün olarak belirlenmiş ve her altı günlük çalışma sonucu işçinin yirmidört saatten az olmamak üzere dinlendirileceği,

4857 sayılı İş Kanununda ise, genel bakımdan haftalık çalışma süresinin haftada en çok kırkbeş saat olduğu, aksi kararlaştırılmamış ise bu sürenin, işyerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanacağı, 4857 sayılı Kanun kapsamına giren işyerlerinde, işçilere tatil gününden önce 63 üncü maddeye göre belirlenen iş günlerinde çalışmış olmaları koşulu ile yedi günlük bir zaman dilimi içinde kesintisiz en az yirmidört saat dinlenme (hafta tatili) verileceği, çalışılmayan hafta tatili günü için işveren tarafından bir iş karşılığı olmaksızın o günün ücretinin tam olarak ödeneceği,

öngörülmüştür.

Buna göre, sigortalıların işe başladığı ay/dönemdeki prim ödeme gün sayılarının ve prime esas kazanç tutarlarının hesaplanması sırasında, 394 ve 4857 sayılı Kanunlarda öngörülen hafta tatili ücretine hak kazanıp kazanmadığı hususu da göz önüne alınacak ve ***hak kazanılan hafta tatili prim ödeme gün sayısına dahil edilecektir.***

Diğer taraftan, hafta tatiline hak kazanmadıkları halde hafta tatili yapan sigortalılara, kullanmış oldukları hafta tatili için ücret ödenmesi zorunlu olmadığından, bu sürelerin prim ödeme gün sayısının hesaplanması sırasında dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır. Ancak, bu durumda 5510 sayılı Kanununun 86. maddesinin 4.fıkrasına *(Yayımlanan tebliğde 506 sayılı Kanuna yapılan göndermenin maddi hata olduğu anlaşılmış ve tarafımızdan düzeltilmiştir.)* istinaden, aşağıda (x1). bölümde açıklanan esaslar çerçevesinde ay içindeki eksik

çalışmaya (hafta tatiline) ilişkin puantaj kaydının yasal süresi içinde Kuruma verilmesi gerekmektedir. Buna karşın, **hak kazanılmadığı halde kullanılmış olan hafta tatili için ücret ödenmesi halinde, bu sürelerle ilişkin ücretler de prime esas kazanca dahil edileceğinden, bu durumda bahse konu süreler prim ödeme gün sayısına dahil edilecektir.**

Örnek - Özel nitelikteki işyerinde, 15/4/2009 tarihinde (Çarşamba günü) işe başlayan bir sigortalının 19/4/2009 tarihinde (Pazar günü) hafta tatiline hak kazanmamasına rağmen hafta tatili kullandığı ve işveren tarafından bu gün için ücret de ödenmediği varsayıldığında, söz konusu sigortalının 2009/Nisan ayındaki prim ödeme gün sayısı 15 olacaktır. Ancak, ücret ödenmeyen bu 1 güne ait puantaj kaydının aylık prim ve hizmet belgesinin verilmesi gereken süre içinde SSİY ekinde yer alan 10 nolu belge ekinde Kuruma verilmesi gerekmektedir.

(x1) **Eksik gün nedenlerinin bildirilmesi;** ay içinde bazı iş günlerinde çalıştırılmayan ve çalıştırılmadığı günler için ücret de ödenmeyen sigortalıların eksik çalışma nedenlerinin aylık prim ve hizmet belgesine kaydedilmesi gerekmektedir. Sigortalının eksik çalışma nedenleri SSİY'nin 9 nolu ekinde yer alan aylık prim ve hizmet belgesinin arka sayfasında açıklanmış olup bu süreler; istirahat, ücretsiz izin, disiplin cezası, gözaltına alınma, tutukluluk, kısmi istihdam, puantaj kayıtları, grev, lokavt, genel hayatı etkileyen olaylar, doğal afet, birden fazla, görevden uzaklaştırma ve diğer başlıkları ile kodlanmış bulunmaktadır.

Dolayısıyla, ay içinde bazı iş günlerinde çalıştırılmayan ve çalıştırılmadığı günler için de ücret ödenmediği beyan edilen sigortalılara ilişkin olarak, aylık prim ve hizmet belgesinde kayıtlı eksik gün nedeni hanesine, belgede belirtilen nedenlerden sigortalının durumunu açıklayan kod numarası aylık prim ve hizmet belgesine kaydedilecektir.

Diğer taraftan, kamu işyerleri ve toplu iş sözleşmesi imzalanan işyerleri hariç olmak üzere, ay içinde bazı iş günlerinde çalıştırılmadığı ve ücret ödenmediği beyan edilen sigortalıların eksik çalıştıklarını ispatlayan belgelerin SSİY'nin 10 nolu ekinde yer alan belge ile aylık prim ve hizmet belgesinin verilmesi gereken süre içinde işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğüne elden verilmesi veya aynı süre içinde posta ile gönderilmesi gerekmektedir.

Kamu işyerleri ile toplu iş sözleşmesi imzalanan işyerleri ise, sigortalıların eksik çalışma nedenlerini aylık prim ve hizmet belgelerinde beyan etmeleri yeterli olup, bu durumu kanıtlayıcı belge ibraz etmeleri zorunlu bulunmamaktadır.

Sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin Kuruma verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Kurumca geçerli

sayılmaması halinde, otuz günden az bildirilen sürelerle ait primler Kurumca re'sen tahakkuk ettirilerek tahsil edilecektir.

Kanunun bu hükmüne istinaden, eksik gün nedenlerine ilişkin bilgi ve belgelerin Kuruma verilmemesi veya verilmesine rağmen Kurumca geçerli sayılmaması halinde, işveren/aracılardan eksik bildirilen günlere ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin bir aylık süre içinde verilmesi, 7201 sayılı Kanuna göre tebliğ edilecek yazı ile istenilecek, ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin söz konusu yazının tebliğinden itibaren bir aylık süre içinde verilmemesi halinde, bahse konu prim belgeleri ilgili ünitece re'sen düzenlenerek, tahakkuk eden primler yine 7201 sayılı Kanuna göre tebliğ edilecek yazı ile işveren/aracılara bildirilecektir.

Dolayısıyla, eksik gün nedenlerine ilişkin bilgi ve belgelerin Kuruma verilmemesi veya Kurumca geçerli sayılmaması halinde, 7201 sayılı Kanuna göre tebliğ edilecek yazı ile işveren/aracılardan eksik gün nedenlerine ilişkin bilgi ve belge değil, sigortalıların eksik bildirilen sürelerine ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin verilmesi istenilecektir.

Diğer taraftan, eksik bildirilen günlere ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin Kuruma verilmesine ilişkin yapılan tebligat üzerine, işveren/aracılarca, ek nitelikte aylık prim ve hizmet belgesi yerine, söz konusu belgede kayıtlı sigortalıların eksik çalışma nedenlerine ilişkin her zaman düzenlenebilir nitelikte olmayan belge ibraz edilmesi halinde (belgelerin noter tasdikli veya resmi nitelikte olması kaydıyla), söz konusu belgelere de itibar edilecektir.

Eksik gün nedenlerine ilişkin bilgi ve belgeleri Kuruma vermeyen veya vermelerine rağmen Kurumca geçerli sayılmayan işveren/aracılara gönderilecek olan tebligatlarda, ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin hangi sigortalılar için düzenlenmesi gerektiği, prim ödeme gün sayısı ve prime esas kazanç tutarı da belirtilecektir.

İşveren/aracılardan istenilecek olan ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgesindeki prime esas kazanç tutarının ne kadar olacağı, sigortalının ilgili ayda daha önce Kuruma bildirilmiş olan prime esas kazanç tutarının prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle bulunan günlük kazanç tutarının eksik bildirilen gün sayısı ile çarpılması suretiyle hesaplanacaktır(Konu ile ilgili örnek için tebliğe bakınız).

(x11) **İşten çıkış nedenlerinin bildirilmesi;** sigortalının ay içinde işten ayrılması halinde, işten çıkış tarihi sisteme girildikten sonra, işten ayrılma nedeninin aylık prim ve hizmet belgesine kaydedilmesi

gerekmektedir. İşten ayrılma nedenleri aylık prim ve hizmet belgesinin arka sayfasında kod numaraları ile açıklanmıştır.

(xiii) **Sigorta primi, işsizlik sigortası primi ve aylık sosyal güvenlik destek primlerinin hesaplanması;** sigortalıların tamamına ilişkin yukarıda açıklanan bilgilerin girişinin yapılmasının ardından, aylık prim ve hizmet belgesinde kayıtlı “Toplam Tahakkuk Bilgileri” sistem tarafından hesaplanacak ve ödenecek olan sigorta primi ve işsizlik sigortası primine ilişkin tahakkuk makbuzu sistemden alınabilecektir.

Aylık prim ve hizmet belgesinin kağıt ortamında düzenlendiği durumlarda ise, “Toplam Tahakkuk Bilgileri” ilgililerce doldurulacaktır.

(xiv) **Belgeye ilişkin bilgiler;** aylık prim ve hizmet belgesinin e-Sigorta kanalıyla gönderilmesi sırasında, belgenin ilişkin olduğu yıl ve ay, sigortalıların niteliklerine uygun belge türü (aylık prim ve hizmet belgesinin arka yüzünde açıklanmıştır.) ve varsa düzenlenmesine esas Kanun türü, ilgililerce seçilecektir. Dolayısıyla aynı işyerinde çalışmakla birlikte, farklı nitelikteki sigortalılar, farklı belge türü seçilmek suretiyle Kuruma bildirilecektir. (Konu ile ilgili olarak belge türlerinin neler olduğu ve bu hususlara ilişkin örnekler Tebliğde gösterilmiştir).

(xv) **Belgeyi düzenleyen kişiye ilişkin bilgiler;** aylık prim ve hizmet belgeleri, e-Sigorta kullanıcı kodu ve kullanıcı şifresi verilmiş olan kişilerce Kuruma gönderilebilecek olup, bu kişiler sistemde kayıtlı tutulmaktadır. Bu itibarla, aylık prim ve hizmet belgelerinin e-Sigorta kanalıyla gönderilmesi sırasında, belgeyi gönderen kişinin ayrıca kaydedilmesine gerek bulunmamaktadır. Ancak, aylık prim ve hizmet belgelerinin kağıt ortamında Kuruma verildiği durumlarda, varsa, 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlik, Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa tabi olan meslek mensubunun adı ve soyadı ile bunların meslekî oda kayıt numarasının, işverenin kamu idaresi olması hâlinde tahakkuk veya tediye görevlisinin ad ve soyadının belgeye kaydedilmesi gerekmektedir.

5.2- Aylık Prim ve Hizmet Belgelerinin Kuruma Verilmesi:

Aylık prim ve hizmet belgelerinin Kuruma verilmesi hususunda ilgili tebliğde yer alan açıklamalara göre temel kural; **ayın 1-30'u arasında ücret alan sigortalıları çalıştıranlar, en geç belgenin ilişkin olduğu ayın 23'ünde, ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasında ücret alan sigortalıları çalıştıranlar ise, en geç belgenin ilişkin olduğu dönemi izleyen takvim ayının 7'sinde, aylık prim ve hizmet belgelerini Kuruma göndereceklerdir.**

Aşağıda işyerleri ve işveren niteliklerine bağlı olarak belgelerin hangi sürelerde Kuruma verileceği ayrı ayrı gösterilmiştir.

5.2.1- Aylık Prim ve Hizmet Belgelerinin Kuruma Verilme Şekli ve Süresi:

5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanları çalıştıran;

- Özel nitelikteki işyeri işverenleri, cari aya ilişkin olarak düzenleyecekleri asıl, ek veya iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerini, en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ayın 23'ünde,

- Resmi nitelikteki işyeri işverenleri ise, cari aya ilişkin olarak düzenleyecekleri asıl, ek veya iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerini, en geç belgenin ilişkin olduğu dönemi izleyen takvim ayının 7'sinde,

saat 23:59'a kadar e-Sigorta kanalıyla Kuruma göndermek zorundadırlar. Belgenin gönderilmesi gereken sürenin son gününün resmi tatile rastlaması halinde, aylık prim ve hizmet belgesi, son günü izleyen ilk iş günü saat 23:59 a kadar, Kuruma, e-Sigorta kanalıyla gönderilebilecektir.

Diğer taraftan, bazı özel nitelikteki işyeri işverenleri ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasında; bazı resmi nitelikteki işyeri işverenleri ise ayın 1'i ile 30'u arasında ücret alan sigortalılar çalıştırdığından, bu nitelikteki işyeri işverenlerince;

- ***Ayın 1'i ile 30'u*** arasındaki çalışmalarını karşılığı ücret alan sigortalılar için düzenlenecek olan aylık prim ve hizmet belgeleri, en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ***ayın 23'ünde,***

- ***Ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü*** arasındaki çalışmalarını karşılığı ücret alan sigortalılar için düzenlenecek olan aylık prim ve hizmet belgeleri, en geç belgenin ilişkin olduğu dönemi izleyen takvim ***ayının 7'sinde,***

Kuruma gönderilecektir.

Örnek 1- Özel sektör işverenlerince 2008/Ekim ayına ilişkin aylık prim ve hizmet belgelerinin 23/11/2008 tarihinin Pazar gününe rastlaması nedeniyle en geç 24/11/2008 Pazartesi gününe kadar, 2008/Kasım ayına ilişkin aylık prim ve hizmet belgesinin ise en geç 23/12/2008 Salı gününe kadar Kuruma gönderilmesi gerekmektedir.

Örnek 2- Resmi sektör işverenlerince 15/10/2008 - 14/11/2008 dönemine ilişkin aylık prim ve hizmet belgelerinin 7/12/2008 tarihinin Pazar gününe rastlaması nedeniyle en geç 8/12/2008 pazartesi gününe kadar, 15/11/2008 - 14/12/2008 dönemine ilişkin aylık prim ve hizmet belgesinin ise en geç 7/1/2009 Salı gününe kadar Kuruma gönderilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan,

(i) Toplu iş sözleşmeleri uyarınca geriye yönelik olarak ödenmesine karar verilen ücret farklarına ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin, **toplular iş sözleşmesinin imzalandığı tarihi,**

(ii) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve toplular iş sözleşmesi dışında kalan sigortalılar ile özel sektöre ait işyerlerinde sendikalara üye olmamaları sebebiyle toplular iş sözleşmesi kapsamı dışında kalan sigortalılara, geriye dönük ödenmesine karar verilen ücret farklarına ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin, **alınan karar tarihini,**

(iii) Ücretleri Maliye Bakanlığının vizesine tabi olan personele ödenen ücretlere ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin, **vize işleminin gerçekleştiğine ilişkin yazının tarihini,**

(iv) Bir aydan fazla istirahat alan sigortalılara Kurumca ödenen geçici iş göremezlik ödeneğinin yanı sıra istirahatlı bulunulan süre için işverenlerince toplular iş sözleşmesine dayanılarak ücret ödenmesi hâlinde, bu ücretlere ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin **istirahat süresinin sona erdiği tarihi,**

(v) 4857 sayılı İş Kanununun 21 inci maddesine istinaden iş mahkemelerince veya özel hakem tarafından verilen kararların tebliğinden sonra, on iş günü içinde sigortalı, işe başlamak üzere işverene başvurduğu takdirde, iş mahkemeleri veya özel hakemlerce verilen karar uyarınca ödenmesine karar verilen ücretlere ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin **kesinleşen mahkeme kararının (işe iade) sigortalıya tebliğ edildiği tarihi izleyen onuncu iş gününü,**

(vi) İdare mahkemesi kararlarına göre görevlerine iade edilen sigortalı personele ödenmesine karar verilen ücretlere ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin **kesinleşen mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi,**

f) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (b) bendi kapsamına giren ve 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sigortalılara enflasyon farkı veya başka ad

altında geriye yönelik olarak yapılan ödemelere ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin, ***ödemenin yapıldığı tarihi,***

g) Toplu iş sözleşmelerine tabi işyeri işverenlerince veya kamu idarelerince ya da yargı mercilerince verilen kararlara istinaden, hizmet akdinin mevcut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenen ücret dışındaki ödemelere (örneğin geçmiş dönemlere dair ikramiye, sosyal yardım vs. ödemesi gibi) ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin (ücret dışındaki bu ödemeler hizmet akdinin devam ettiği en son ayın kazancına dahil edilecektir.) yukarıda ***belirtilen mercilerin kararlarının kesinleşme tarihlerini,***

takip eden ay/dönemin, işyerinin ***özel nitelikte olması halinde 23 üne, resmi nitelikte olması halinde ise 7'sine kadar,*** Kuruma, e-Sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde de yasal süresi içinde verilmiş kabul edilecektir.

Hal böyle olmakla birlikte, 1 sigortalı çalıştıran işyeri işverenlerinin bilgisayar alt yapılarını oluşturuncaya kadar cari aylara ilişkin aylık prim ve hizmet belgelerini kağıt ortamında Kuruma vermeleri mümkün bulunduğundan, Kurumca yapılacak olan ikinci bir duyuruya kadar, aylık prim ve hizmet belgeleri,

- 1 sigortalı çalıştıran işverenler için isteğe bağlı olarak,
- 2 ve üzerinde sigortalı çalıştıran işverenler için zorunlu olarak,

e-Sigorta kanalıyla gönderilecektir.

Zorunlu tutulduğu halde, cari aylara ilişkin aylık prim ve hizmet belgelerinin e-Sigorta kanalıyla gönderilmemesi halinde söz konusu belge kağıt ortamında yasal süresi içinde Kuruma verilse dahi, ilgililer aleyhine 5510 sayılı Kanununun 102. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinin 1 ve 2 numaralı alt bentlerine göre ***idari para cezası uygulanacaktır.***

5.2.2- Yasal Süresi Dışında Kuruma Verilecek/Gönderilecek Olan Aylık Prim ve Hizmet Belgeleri:

Yasal süresi geçirildikten sonra düzenlenecek olan aylık prim ve hizmet belgeleri Kuruma elden verilir ya da posta kanalıyla gönderilir.

Yasal süresi geçirildikten sonra Kuruma verilen asıl ve ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgeleri;

- Defter tutmakla yükümlü olanlarca düzenlenmiş ise;

Ocak, Şubat, Mart, Nisan Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül ve Ekim aylarına ilişkin olarak düzenlenmiş olanların, ilişkin olduğu yıl içinde,

Kasım ve Aralık aylarına ilişkin olarak düzenlenmiş olanların, yasal olarak verilmesi gereken ayın sonundan başlayarak üç ay içinde,

- Defter tutmakla yükümlü olmayanlarca düzenlenmiş ise;

Yasal olarak verilmesi gereken ayın sonundan başlayarak üç ay içinde,

Kuruma verilmiş ve belgede kayıtlı sigortalıların işe giriş bildirgelerinin yasal süresi içinde verilmiş olması halinde ve aksine yapılmış bir tespitin de bulunmaması kaydıyla, doğruluğunun tespiti için ayrıca kayıt tetkikine başvurulmadan işleme alınacaktır.

Defter tutmakla yükümlü olanlarca yukarıda belirtilen süreler geçirildikten sonra Kuruma verilen asıl ve ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgeleri, işyeri defter ve belgelerinden tespit edilecek her türlü bilgi ya da kamu idareleri tarafından düzenlenecek belge veya alınan bilgi ile doğrulanması halinde işleme alınacaktır.

Diğer taraftan, işyerinde yapılan fiili tespitler sonucunda, gerek defter tutmakla yükümlü olan gerekse olmayan kişilerce yasal süresi geçirildikten sonra Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinin en fazla geriye yönelik bir yıllık süreye ilişkin kısmı işleme konulabilecektir.

Örnek 1- *Defter tutmakla yükümlü olan (A) Limitet Şirketince 2008/Ocak ayına ilişkin olarak düzenlenen ve 5 sigortalının kayıtlı olduğu aylık prim ve hizmet belgesinin 27/10/2008 tarihinde Kuruma verildiği varsayıldığında, belgede kayıtlı beş sigortalının her birine ilişkin işe giriş bildirgelerinin yasal süresi içinde verilmiş olması ve aksine yapılmış bir tespitin bulunmaması halinde, bahse konu prim belgesi ayrıca kayıt tetkikine başvurulmadan işleme konulacaktır. Buna karşın, söz konusu prim belgesinde kayıtlı sigortalılardan birinin veya bir kaçının işe giriş bildirgesinin yasal süresi dışında verilmiş olması veya belgede kayıtlı sigortalıların işe giriş bildirgelerinin yasal süresi içinde verilmiş olmasına rağmen söz konusu belgenin cari yıl (2008 yılı) dışında Kuruma verilmiş olması halinde, bahse konu belgenin işleme alınabilmesi için bu defa doruluğunun defter ve belgelerle kanıtlanması gerekmektedir.*

Örnek 2- *Defter tutmakla yükümlü olmayan (B) gerçek kişisince, 2008/Kasım ayına ilişkin olarak düzenlenen ve 2 sigortalının kayıtlı olduğu*

aylık prim ve hizmet belgesinin 25/2/2009 tarihinde Kuruma verildiği varsayıldığında, belgede kayıtlı sigortalıların her ikisine ilişkin işe giriş bildirgelerinin yasal süresi içinde verilmiş olması ve aksine yapılmış bir tespitin bulunmaması halinde, bahse konu prim belgesi ayrıca kayıt tetkikine başvurulmadan işleme konulacaktır. Buna karşın, söz konusu prim belgesinde kayıtlı sigortalılardan birinin veya ikisinin işe giriş bildirgesinin yasal süresi dışında verilmiş olması veya belgede kayıtlı sigortalıların işe giriş bildirgelerinin yasal süresi içinde verilmiş olmasına rağmen, söz konusu belgenin yasal verilmesi gereken sürenin sonundan itibaren üç aylık süre geçirildikten sonra (örnek yönünden 1/4/2009 veya sonraki bir tarihte) Kuruma verilmiş olması halinde, söz konusu prim belgesi, yasal verilmesi gereken sürenin sonundan itibaren bir yıllık süre geçmeden yapılacak fiili tespite istinaden doğruluğunun anlaşılması halinde, işleme alınabilecektir.

Yasal süresi geçirildikten sonra Kuruma verilen iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgeleri ise,

- Defter tutmakla yükümlü olan işverenlerce düzenlenmiş olması halinde, doğruluğunun tespiti için kayıt tetkikine başvurulmak suretiyle,

- Defter tutmakla yükümlü olunmayan işverenlerce düzenlenmiş olması halinde ise, doğruluğunun her zaman düzenlenebilir nitelikte olmayan belgelerle kanıtlanması halinde,

işleme alınabilecektir.

Belge türü veya kanun türü hatalı seçilmiş olan aylık prim ve hizmet belgeleri için, Kuruma, düzeltme amaçlı olarak yasal süresi dışında iptal nitelikte ve doğru belge türü veya kanun türü seçilmek suretiyle asıl veya ek nitelikte aylık prim ve hizmet belgesi verilmesi halinde, belge türü veya kanun türü hatalı seçilmiş aylık prim ve hizmet belgesi ile düzeltme amaçlı olarak yasal süresi dışında verilmiş asıl veya ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgesindeki sigortalıların prim ödeme gün sayıları ve prime esas kazanç tutarlarının aynı olması kaydıyla, yasal süresi dışında düzeltme amaçlı olarak verilen aylık prim hizmet belgeleri incelemeye gerek kalınmaksızın işleme alınacak ve söz konusu belgelere idari para cezası uygulanmayacaktır.

5.2.3- Afet Durumunda Aylık Prim ve Hizmet Belgelerinin Verilme Süresi:

Yangın, su baskını, yer kayması ve deprem gibi afete uğrayan işverenlerin, bu durumu kamu kurum ve kuruluşlarından alacakları yazı ile belgeyerek afetin meydana geldiği tarihten itibaren üç ay içinde

işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğüne yazılı talepte bulunmaları halinde, bu kişilerin prim ödeme aczine düştüklerinin Kurumca yapılacak inceleme neticesinde tespit edilmesi kaydıyla, afetin meydana geldiği tarihte verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgeleri, ***afetin meydana geldiği ayı takip eden üç ay içinde Kuruma verildiği takdirde yasal süresi içinde verilmiş kabul edilecektir.***(Örnekler için Tebliğe bakınız)

5.3- e- Sigorta Uygulamasına Başvurulması, Sözleşmenin Düzenlenmesi ve Şifre Zarfının Teslimi;

5.3.1-Başvuru:

Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Kuruma e-Sigorta kanalıyla gönderilebilmesi için, işverenlerin, aracılardan ve sigortalıyı geçici olarak devralanların, her bir işyeri için ayrı ayrı olmak üzere, işveren ve yetki verilmesi talep edilen kullanıcı tarafından imzalanmış “e-Sigorta Hizmetleri İnternet Kullanıcı Kodu ve Kullanıcı Şifresi Başvuru Formu”nun tüm bölümlerini eksiksiz ve gerçeğe uygun doldurarak, işveren ve yetki verilmesi talep edilen kullanıcı tarafından imzalanmış e-Sigorta Sözleşmesini de başvuru formuna ekleyerek, işyerlerinin işlem gördüğü Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüklerine başvuruda bulunmaları gerekmektedir.

e-Sigorta başvurusunun, yetki verilmesi talep edilen kullanıcı tarafından yapılabilmesi için, düzenlenecek olan vekaletnamelerin, genel vekaletname olması veya işvereni adına, e-Sigorta başvurusunda bulunma, Kuruma e-Sigorta kanalıyla aylık prim ve hizmet belgesi gönderme, e-Sigorta sözleşmesi imzalama ve kullanıcı kodu ve kullanıcı şifresini teslim alma yetkisinin verildiğine dair ya da işvereni temsil veya ilzama yetkili olduğuna dair özel vekaletname düzenlenmiş olması icap etmektedir. Dolayısıyla, yukarıda belirtilen hususların yer almadığı özel vekaletnameler ile e-Sigorta başvurusunda bulunulması mümkün bulunmamaktadır.

(ı) İşverenin gerçek kişi olması durumunda başvuru:

Kullanıcı kodu ve şifresi almak için yapılacak başvurular, gerçek kişi olan işverenlerce yapılabileceği gibi, gerçek kişi işverenlerin yetki verilmesini talep ettikleri kullanıcılar tarafından da yapılabilecektir.

Ancak bu durumda, yetki verilmesi talep edilen kullanıcı için düzenlenmiş vekaletnamenin aslının veya noter onaylı suretinin de e-Sigorta Sözleşmesi ile birlikte başvuru formunun ekinde ibraz edilmesi gerekmektedir. İşverence yetki verilmesi talep edilen kişinin, serbest

muhasebeci veya serbest muhasebeci mali müşavir olması durumunda da yine aynı yol izlenecektir.

(ı) İşverenin tüzel kişi olması durumunda başvuru:

İşverenin özel hukuk tüzel kişisi olması halinde, kullanıcı kodu ve şifresi almak için yapılacak başvurular, tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili bulunan kişilerce (yönetim kurulu başkanı, şirket müdürü, kooperatif, dernek, oda, vakıf başkanları vs.) veya bu kişilerin yönetim kurulu kararı, noterden onaylı vekaletname veya imza sirküleri ile yetki verilmesini talep ettikleri kişilerce de yapılabilecektir.

Bu durumda, başvuru formunda hem tüzel kişiyi temsil ve ilzama yetkili bulunan kişinin işveren olarak imzası, hem de bu kişi tarafından yetkili kılınan kişinin imzası bulunacak olup, başvuru formuna imza sirkülerinin veya vekaletnamenin aslı ya da onaylı sureti eklenecektir.

(ıı) İşverenin kamu kurum ve kuruluşu olması durumunda başvuru:

İşverenin kamu kurum veya kuruluşu olması halinde, ilgili kurum ve kuruluş tarafından kullanıcı kodu ve şifresi verilmesi talep edilmiş olan kişiler başvuruda bulunabileceklerdir. Bu durumda, ilgili kamu kurum veya kuruluşu tarafından düzenlenmiş görevlendirme yazısı başvuru formuna eklenecektir.

(ıv) Birden fazla işyeri dosyası ve aracısı olan işverenlerce yapılacak başvuru:

İşverenlerin, araçların ya da iş görme edimini yerine getirmek üzere sigortalısını geçici olarak devredenlerin aynı veya farklı ünitelerde birden fazla işyeri dosyasının olması durumunda, her bir işyeri dosyası için Kuruma ayrı ayrı başvuruda bulunacaklardır.

Aracısı olan işyerlerinde ise hem işveren, hem de araçların her biri ayrı ayrı başvuruda bulunarak, ayrı ayrı kullanıcı kodu ve kullanıcısı şifresi alacaklardır.

Başvuru formları, evrak servisince evrak tarih ve numarası verildikten sonra, e-Sigorta Servisinde çalışan personel tarafından teslim alınacak, ardından gerekli kontrollerin yapılmasının ardından "Kurum Ünitesi" bölümü teslim alan personel tarafından kaşelenip imzalanacaktır.

5.3.2- Başvuru Formlarının Kaydedilmesi ve Klase Edilmesi:

e-Sigorta Servisinde görevli memur tarafından teslim alınıp imzalanan başvuru formları alfabetik olarak düzenlenmiş fihrist defterine

(işyeri sicil no, işyeri unvanı, başvuru formu seri no ve başvuru tarihi bilgilerini ihtiva edecek şekilde) kaydedilerek, başvurunun alındığı tarih ve sıraya göre klase edilecektir.

5.3.3- e-Sigorta Sözleşmesinin Düzenlenmesi ve Şifre Zarfının Teslimi:

Şifre zarfının tesliminden önce, seri numaralı ve oto kopili e-Sigorta Sözleşmesinin aslı ve diğer iki nüshasının Kurum ve işveren arasında imzalanması gerekmektedir.

e-Sigorta Sözleşmesini, Kurum adına e-Sigorta Servisinin bağlı olduğu Müdür Yardımcısı ile işveren ve işverenin noter onaylı vekaletname, imza sirküleri veya kamu kurum veya kuruluşlarında görevlendirme yazısı ile yetki verdiği kişi imzalayacaktır.

e-Sigorta Sözleşmesinin imzalanmasını müteakip, “İnternet Kullanıcı Kodu ve Kullanıcı Şifresi Teslim Tutanağı” bir asıl, iki nüsha düzenlenerek imzalanacak ve e-Bildirge Servisi memuru tarafından “<http://ssknet.ssk.intra/ebbasvuru>” adresindeki uygulamanın aktivasyon sayfasından kullanıcı kodu ve kullanıcı şifresi zarfının üzerindeki “başvuru aktivasyon kodu” girilerek, aktivasyon işlemi gerçekleştirilecek ve “e-Sigorta Sözleşmesi” ve “İnternet Kullanıcı Kodu ve Kullanıcı Şifresi Teslim Tutanağı”nın birer suretleri ile birlikte kullanıcı kodu ve kullanıcı şifresi zarfı işveren ve/veya yetkili kişiye teslim edilecektir. “e-Sigorta Sözleşmesi” ile “İnternet Kullanıcı Kodu ve Kullanıcı Şifresi Teslim Tutanağının” birer nüshası, işyeri dosyasında muhafaza edilmek üzere ilgili Sigorta Primleri Servisine dahili evrak zimmet defteri ile teslim edilecek, “e-Sigorta Sözleşmesi” ile “İnternet Kullanıcı Kodu ve Kullanıcı Şifresi Teslim Tutanağı”nın asılları ise “e-Sigorta Hizmetleri İnternet Kullanıcı Kodu ve Kullanıcı Şifresi Başvuru Formu” ile birleştirilerek e-Sigorta Servisinde muhafaza edilecektir.

5.3.4- Şifrenin İptali:

e-Sigorta Sözleşmesinin 8’inci maddesinde sayılan sebeplerden herhangi birinin varlığı halinde, durum yazılı olarak ilgili Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğüne yazılı olarak bildirilecek ve e-Sigorta Servisinde görevli memur tarafından “<http://sgknet.ssk.intra/ebbasvuru>” adresindeki uygulamanın kullanıcı işlemleri menüsünden işverene ve/veya yetkili kişiye verilen kullanıcı kodu ve kullanıcı şifresi, işveren ve/veya yetkili kişinin belge verme yükümlülüğünün yasal olarak sona erdiği tarih itibariyle iptal edilecek, ayrıca bu durum ve sözleşmenin fesh edildiği, işveren ve/veya yetkili kişiye iadeli taahhütlü bir yazı ile bildirilecektir.

5.3.5- Şifrenin Çalınması, Kaybolması, Unutulması:

İşveren ve/veya yetkili kişi tarafından kullanıcı kodu ve kullanıcı şifresinin; çalındığı, kaybolduğu veya unutulduğu gibi hususların yazılı olarak ilgili üniteye bildirilmesi halinde, e-Bildirge Servisinde görevli memur tarafından “http://sgknet.ssk.intra/ebbasvuru” adresindeki uygulamanın kullanıcı işlemleri menüsünden derhal kullanıcı kodu ve kullanıcı şifresi iptal edilecektir.

Bu durumda, işveren veya yetkili kişinin aynı işyeri için yeni kullanıcı kodu ve kullanıcı şifresi verilmesini yazılı olarak talep etmesi halinde, “http://ssknet.ssk.intra/ebbasvuru” adresindeki uygulamanın kullanıcı işlemleri menüsünden daha önce girişi yapılan başvuru bilgileri sistemden çağırılarak yeni kullanıcı kodu ve kullanıcı şifresi verilecektir.

6. PRİME ESAS KAZANÇLAR İLE İLGİLİ HUSUSLAR:

Bilindiği üzere, 5510 sayılı Kanunun “Prime esas kazançlar” başlıklı 80. maddesinin birinci fıkrasında; 4 (a) olarak bildiğimiz sigortalıların, prime esas kazançları belirtilmiştir. Bu fıkranın (c) bendinde de; “(b) bendinde belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılsa yapılsın tüm ödemeler ile aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemeler prime esas kazançta tabi tutulur. Diğer kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnalar bu Kanunun uygulanmasında dikkate alınmaz.”denilmiştir.

Bu düzenlemeden kolayca anlaşılacağı üzere, yeni dönemde; Aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas kazançta tabi tutulmaz (5510/m.80,f.1-b). Burada tadat edilenler dışında sigortalıya her ne ad altında olursa olsun, yapılacak ödemelerin (Bu ödemeler içinde, diğer kanunlarda prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisna hükmü olanlar dahil; örneğin 6772 sayılı Kanun gereğince ödenmekte olan ilave tediye) prime esas kazançta dahil edilmesi gerekmektedir.

SSİY; 4 (a) kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançlarını 103. maddede düzenlemiş, ayrıca Kurum tarafından yayımlanan tebliğde¹⁴ konuya ilişkin ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir.

Tebliğde; 5510 sayılı Kanununun 4. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamına dahil sigortalıların prime esas tutulacak kazançları konusunda aşağıdaki açıklamalar yer almıştır.

6.1- Ücret ve Ücret Niteliğindeki Kazançların Prime Tabi Tutulması:

5510 sayılı Kanununun 3. maddesinin 12 numaralı bendinde ücret, 4. maddenin 1. fıkrasının (a) ve (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara saatlik, günlük, haftalık, aylık veya yıllık olarak para ile ödenen ve süreklilik niteliği taşıyan brüt tutar olarak tanımlanmıştır.

4857 sayılı İş Kanununun 32. maddesinde ise, genel anlamda bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutar olarak tanımlanmıştır.

Yine 4857 sayılı Kanununun, 41. 42. ve 43. maddeleri uyarınca yapılan fazla çalışmalar ve 46. maddesi uyarınca hak kazanılan hafta tatili ile 47. maddesi uyarınca ulusal bayram ve genel tatil günleri için ücret, 57. maddesi uyarınca hak kazanılan yıllık izin ücreti, 70. maddesi uyarınca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanan, Hazırlama Tamamlama ve Temizleme İşleri Yönetmeliğinin 15. maddesi uyarınca yapılan hazırlama, tamamlama ve temizleme işleri için yapılan artırımlı ücret ödenmektedir.

5510 sayılı Kanununun 4. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların yukarıda açıklanan ücretlerinin prime esas kazançta dahil edilebilmesi için **Kanununun 80. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendine göre hak edilmesi yeterli olup, sigortalıların ay içindeki prime esas kazanç tutarlarının hesaplanması sırasında, söz konusu ücretlerin, ödenip ödenmediğine veya ne zaman ödendiğine bakılmaksızın, hak edildiği ayın prime esas kazancına dahil edilmek suretiyle prime tabi tutulması gerekmektedir.**

Örnek 1 – 4 (a) kapsamındaki (D) sigortalısının 2008/Ekim ayına ait aylık brüt ücretinin 700,00 YTL olduğu, söz konusu ayda yapmış olduğu fazla çalışmaya istinaden 100,00 YTL tutarında fazla mesai ücretine hak kazandığı ve 700,00 YTL tutarındaki ücretin 2008/Kasım ayında, 100,00

¹⁴ Resmi Gazete: 28.09.2008/27011.

YTL tutarındaki fazla mesai ücretinin ise 2008/Aralık ayında ödendiği varsayıldığında, bahse konu sigortalının aylık ücreti ile fazla mesai ücretinin hangi tarihte ödendiği üzerinde durulmaksızın, 2008/Ekim ayına ilişkin olarak düzenlenecek aylık prim ve hizmet belgesinde, prime esas kazanç tutarı 800,00 YTL olarak Kuruma bildirilecektir.

Buna karşın, sigortalıların hak kazanıp da kullanmadıkları yıllık izin sürelerine ait ücretlerin hizmet akdinin feshinden sonra ödenmesi halinde, 4857 sayılı Kanununun 59. maddesine göre akdin feshedildiği tarihte hak kazanıldığı nazara alınarak, bu nitelikteki yıllık izin sürelerine ilişkin ücretler akdin feshedildiği ayın kazancına dahil edilecektir.

Örnek 2- *2007 yılında hak kazanmış olduğu yıllık iznini kullanmayan (B) sigortalısının 2008/Şubat ayında işten ayrıldığı varsayıldığında, söz konusu sigortalının izin ücretinin hangi tarih itibarıyla ödeneceği üzerinde durulmaksızın bahse konu sigortalının hak kazanmış olduğu yıllık izin ücreti 2008/Şubat ayına ait prime esas kazançta dahil edilecektir.*

Diğer taraftan,

- Toplu iş sözleşmeleri uyarınca veya kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve toplu iş sözleşmesi dışında kalan personel ile toplu iş sözleşmesine tabi olmakla birlikte sendikalara üye olmamaları nedeniyle özel sektöre ait işyerlerinde sözleşme kapsamında bulunmayan personele geriye yönelik olarak ücret farkı ödenmesine karar verilmesi halinde, söz konusu ücret farkları, ilişkin oldukları ayların,

- Toplu iş sözleşmesi hükümlerinin uygulandığı işyerlerinde, bir aydan fazla istirahat alan sigortalılara, Kurumca ödenen geçici iş göremezlik ödeneğinin yanı sıra işverenlerce de toplu iş sözleşmelerine dayanılarak istirahatlı bulunan süre için ayrıca ücret ödenmesi durumunda, bu ücretler istirahatlı bulunulan ayların, *(İstirahatlı sürelerle ait ücret ödenmesine ilişkin bu açıklamada; sadece toplu iş sözleşmesinden bahsedilmiş olmasını, bir eksiklik veya maddi hatadan kaynaklandığını, dolayısıyla aynı kuralın 4 (a) kapsamındaki tüm sigortalılar için geçerli olacağını düşünmekteyiz)*¹⁵,

¹⁵ SSİY 103. maddeye göre; 4 (a) kapsamında olup, geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalılara istirahatlı buldukları sürede; bu ödenek dikkate alınmaksızın verilmesine devam edilen tam ücret, bireysel veya toplu iş sözleşmesine istinaden verilen geçici iş göremezlik ödeneğinin işverene iadesi ile alınan tam ücret, geçici iş göremezlik ödeneği ile ödenek alınan süredeki ücret kazancı arasındaki ücret farkı ödemesi, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayalı olmadan geçici iş göremezlik ödeneği aldığı sürede atfet kabiliinde yapılan ödemeler, çalışılan sürelerde ödenen ücretler olarak prime tabi tutulur. Ayrıca, iş göremezlik ödeneği ile sigortalının kazancı arasındaki günlük ücret farkı ödemesi, sigorta primine esas kazancın günlük alt sınırın altında kalır ise, alt sınıra yükseltilerek prime tabi tutulacak ve bu primlerin sigortalı hissesi dahil tamamı işverence ödenecektir.

kazancına dahil edilerek prime tabi tutulacaktır(Örnek için Tebliğe bakınız).

6.2- Ücret ve Ücret Niteliği Dışındaki Kazançların Prime Tabi Tutulması:

6.2.1-Hizmet Akdi Devam Eden Sigortalılar Yönünden:

Sigortalıların prime esas tutulacak kazançlarının hesaplanması sırasında, ücret ve ücret niteliği dışındaki kazançlar öncelikle ödendiği ayın kazancına dahil edilecektir.

Toplu iş sözleşmelerine tâbi işyerlerinde ve kamu idareleri veya yargı mercilerince verilen kararlara istinaden sonradan ödenen, ücret ve ücret niteliği dışındaki kazançlar da yine ödendiği ayın kazancına dahil edilecektir.

Ancak, prime esas kazançta dahil edilmesi gereken bu nitelikteki ödemelerin yapıldığı ayda prime esas kazanç üst sınırının aşılması nedeniyle prime tabi tutulamaması halinde, söz konusu ödemeler, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak iki ayı geçmemek üzere prime esas kazancın üst sınırının altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilave edilerek prime tabi tutulacaktır.

6.2.2- Hizmet Akdi Sona Ermiş Olan Sigortalılar Yönünden:

Toplu iş sözleşmelerine tâbi işyerleri işverenlerince veya kamu idareleri veya yargı mercilerince verilen kararlara istinaden sonradan ödenen ücret dışındaki ödemelerin hizmet akdinin mevcut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenmesi durumunda, ücret dışındaki bu ödemeler 5510 sayılı Kanununun 82. maddesine göre belirlenen prime esas kazancın alt ve üst sınırları da nazara alınmak suretiyle prime esas kazancın tâbi olduğu en son ayın kazancına dahil edilecektir.

6.3- Hizmet Akdinin Feshinin Geçersizliği Halinde (İŞE İADE) Yapılacak Ödemeler:

İş Kanununun uygulandığı otuz veya daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde en az altı aylık kıdemi bulunan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesinin geçerli sebep gösterilmeden veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı iş mahkemesince veya özel hakem tarafından tespit edilerek feshin geçersizliğine karar verilmesi halinde;

İşçiyi başvurusu halinde bir ay içinde işe başlatmayan işverence işçiyi ödenen ve mahkeme veya özel hakemce belirlenen en az dört, en çok

sekiz aylık ücreti tutarındaki tazminatın, niteliği itibariyle ücret sayılabilecek bir kazanç durumunda olmaması ve işe başlatılmayan sigortalının sigortalılık niteliğinin de kalmaması nedeniyle anılan tazminat tutarı prime tabi tutulmayacaktır.

Feshin geçersizliğine dair mahkeme veya özel hakem kararının kesinleştirilmesine kadar işçiye çalıştırılmadığı süre için en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer haklar ise, işverenin işçiye işe başlatması veya başlatmamasına bakılmaksızın ödeneceğinden, bu düzenleme ile, feshin geçersizliğine dair karar alan işçiye, işe başlatıp başlatmama konusunda işverene verdiği inisiyatife karşılık işçiye en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer haklarının ödenmesini hüküm altına alarak korumuş, sözleşmenin fesih tarihini, en çok dört aya kadar ileri bir tarihe atmış bulunmaktadır.

Buna göre, işçinin, işe iadesi için kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının kendisine tebliğinden itibaren on iş günü içinde işe başlamak üzere başvurmuş olması kaydıyla, işe başlatılsın veya başlatılmasın bu nitelikteki işçilere çalıştırılmayan süre için ödenen en çok dört aya kadar ücret ve diğer haklar, akdin feshedildiği aydan başlanılarak ilgili ayların prime esas kazançlarına dahil edilerek işsizlik sigortası primi de dahil olmak üzere tüm sigorta kollarına ait primler kesilecek ve bu süreler hizmetten sayılacaktır.

Öte yandan, işçi işe başlatıldığında bildirim süresine ait (ihbar) ücreti ile kıdem tazminatı peşin olarak ödenmiş ise işçiye ödenecek en çok dört aya kadar olan ücret ve diğer alacaklarından mahsup edileceğinden, 5510 sayılı Kanununun 80. maddesi uyarınca bildirim süresine ait (ihbar) ücret ile kıdem tazminatının prime tabi tutulmaması nedeniyle işçiye işe başlatılması halinde ödenecek en çok dört aya kadar olan ücret ve diğer hakları mahsup edilmemiş haliyle prime tabi tutulacak ve bu süreler prim ödeme gün sayısından sayılacaktır.

6.4- Sigortalıların İdari Yargı Kararlarına İstinaden Görevlerine İade Edilmesi Üzerine Yapılacak İşlem:¹⁶

Bilindiği gibi, Anayasa ile tanınan, kamu hizmetinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yürütmek üzere “diğer kamu görevlilerinin”

¹⁶ Bu bölüm; her ne kadar işçilerle alakalı değilse de bazı Kamu Kuruluşlarında, 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre çalışan ve kapsam dışı personel olarak bilinen sigortalılar, Uyuşmazlık Mahkemesi kararı gereğince adli yargı yerine idari yargıya başvurabilmekte ve işlerine iade edilebilmektedir. Bu duruma dikkat çekmek amacıyla, Kurum tarafından yapılan açıklama çalışmaya aktarılmıştır.

çalıştırılması, bu kişilerin “atanma, görev, yetki, her türlü özlük hakları ile hukuki durumlarının kanunlarla düzenlenmesi” esasının sonucu olarak bazı kişiler; toplu iş sözleşmesi ile istihdam edilen ve iş hukuku kurallarına bağlı bulunan işçilerden farklı olarak idare hukuku içinde yer almaktadırlar.

Bu nedenle, bazı işyerlerinin hukuki statüleri, hangi istihdam şeklinde personel çalıştırılacağını belirtmekte ve bunlardan bir kısmı, memur ya da işçi statüsünde olmayan sözleşmeli personel niteliğini taşımaktadır. Kamu hizmeti görevi yapan bu durumdaki personel ile işveren arasındaki ilişkiden doğan uyuşmazlıklar da idari yargının görev alanına girmektedir.

Bu durumdaki personelin görevlerine işverenlerince son verilmesi veya işten uzaklaştırılması üzerine görevlerine iadesi amacıyla idari yargı nezdinde açılan davalar üzerine anılan mahkemelerce yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi durumunda, esas hakkında karar verilmeye kadar eski, yani idari işlemin tesisinden önceki durumun devamı sağlanmaktadır. İdareler bu kararların gereklerine göre ve gecikmeksizin işlem yapmaya veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu konudaki ana kural, yürütmenin durdurulması kararının geriye yürür biçimde sonuç doğurması, dava konusu işlemin yapıldığı andan önceki durumun geri gelmesidir.

Aynı şekilde, kamu personeli durumunda olan bir kimsenin işverence görevine son verilmesi üzerine işveren (idare) aleyhine açtığı iptal davası sonucunda mahkemece işlemin iptaline karar verilmişse, idarece yapılmış idari işlem ve buna bağlı olarak yapılmış diğer işlemlerin eski durumuna getirilmesi gerekmektedir.

İptal davası sonucunda iptal veya göreve iade kararı verilmesiyle yasa gereği, kişinin görevde olmadığı sürelerdeki hakları kendisine verilmekte, ücreti ödenmekte ve kişinin bu idari davadan önceki durumu işverence (idarece) sağlanmaktadır.

Bu bakımdan, idari yargı tarafından verilen kararlara istinaden sigortalılara fiilen çalışmadıkları süreler için ücret ve benzeri nitelikte ödeme yapılması halinde; ücretler, ilişkin olduğu aylara maledilmek, ücret dışındaki diğer ödemeler ise ödendiği ayın kazancına dahil edilmek suretiyle prime tabi tutulacaktır.

6.5- Prime Esas Kazancın Üst Sınırını Aşan Ücret Dışındaki Ödemeler:

Bilindiği gibi, ücret dışında sigortalılara ödenmekte olan prim, ikramiye gibi her türlü ödemeler, ödemenin yapıldığı ayın kazancına dahil edilerek prime tabi tutulmaktadır. Ancak, sözü geçen ödemelerin ücret ile birleştirilerek prime tabi tutulması durumunda, bazı sigortalıların aylık prime esas kazançları, prime esas kazancın üst sınırını aşabilmektedir.

Bu durumda, sigortalılara, ücretinin yanı sıra prime esas kazançta dahil edilebilecek nitelikte ücret dışında ödeme yapılması halinde, bu nitelikteki kazançlar, prime esas kazanç aylık üst sınırı aşılmamak kaydıyla prime tabi tutulacak, buna karşın her iki kazanç toplamının üst sınırı aşması halinde, ücret dışındaki ödemenin üst sınırı aşan kısmı, 5510 sayılı Kanununun 82. maddesi hükmü de dikkate alınarak en fazla takip eden iki ayın prime esas kazanç tutarına dahil edilecektir.

Örnek- *Aylık brüt ücreti 3.000,00 YTL olan (D) sigortalısına, 2008/Ekim ayında brüt 4.000,00 YTL ikramiye ödendiği varsayıldığında, 01/07/2008 – 31/12/2008 tarihleri arasında aylık kazanç üst sınırı 4.151,70 YTL olduğu nazara alınarak bahse konu sigortalının,*

2008/Ekim ayındaki prime esas kazancı 3.000 YTL ücret + 1.151,70 ikramiye = 4.151,70

2008/Kasım ayındaki prime esas kazancı 3.000YTL ücret + 1.151,70 ikramiye = 4.151,70

2008/Aralık ayındaki prime esas kazancı 3.000YTL ücret +1.151,70 ikramiye = 4.151,70,

olarak Kuruma bildirilecek,

1.151,70 X 3 = 3.455,10 prime esas kazançta dahil edilen ikramiye,

4.000,00 – 3.455,10 = 544,90 YTL tutarındaki ikramiye ise prime esas kazançta dahil edilmemiş olacaktır.

Diğer taraftan, sigortalılara, çeşitli nedenlerle (ücretsiz izin, istirahat gibi) ay içinde çalışmasının bulunmadığı ve ücret ödenmediği aylarda prime esas kazançta dahil olacak nitelikte ücret dışında bir ödeme yapılması halinde, ücret dışındaki bu ödemeler, ödemenin yapıldığı ayda sigortalının prim ödeme gün sayısının bulunmaması nedeniyle ödemenin yapıldığı tarihi takip eden iki ayı geçmemek üzere ilgili ayların prime esas kazancına dahil edilecektir. ***Ancak ödemenin yapıldığı tarihi takip eden iki ayda da ücret ödemesine hak kazanılmadığı durumlarda, ücret dışındaki bu ödemeler prime esas kazançta dahil edilemeyecektir.***

6.6- Kanunda İstisna Olarak Sayılmayan Diğer Ödemeler:

5510 sayılı Kanununun 80. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinde, (b) bendinde belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın, tüm ödemelerin prime tabi tutulacağı ve **diğer kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnaların bu Kanunun uygulanmasında dikkate alınmayacağı, öngörülmüştür.** Bu bakımdan, sigortalıların yakacak, temizlik, aydınlatma ve benzeri nitelikteki giderleri için yahut tahsil veya mesken yardımı gibi kanunda ismen sayılmayan nedenlerle yapılan ödemeler, ödemenin yapıldığı aydaki prime esas kazançta dahil edilecektir.

Öte yandan, Kanundaki bu hükme istinaden, 6772 sayılı Devlet ve Ona Bağlı Müesseselerde Çalışan İşçilere İlave Tediye Yapılması ve 6452 Sayılı Kanunla 6212 Sayılı Kanunun 2. Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanun'a istinaden ödenmekte olan ikramiyeler ile ilave tediye prime tabi tutulacağı gibi, 4857 sayılı Kanununun 61. maddesindeki istisnai hüküm üzerinde durulmaksızın hak kazanıldığı halde kullanılmayan¹⁷ yıllık izin süresi için ödenecek ücretlerden de kısa vadeli sigorta kolları primi kesilecektir.

6.7-Kısmen Prime Tabi Tutulacak Kazançlar:

5510 sayılı Kanununun 80. maddesinin, 1. fıkrasının (b) bendi; 506 sayılı Kanun zamanındaki kuralı korumuş ve "...Kurumca tutarları yıllar itibariyle belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları...prime esas kazançta tabi tutulmaz." denilmiştir. Buna göre, Kurum tarafından yapılan açıklamalara aşağıda yer verilmiştir.

6.7.1 - Yemek paraları:

Sigortalılara yemek parası adı altında yapılan ödemelerin, işyerinde veya müstemilatında yemek verilmemesi şartıyla, fiilen çalışılan gün sayısı dikkate alınarak 16 yaşından büyükler için belirlenen günlük asgari ücretin % 6 sınırı, yemek verilecek gün sayısı ile çarpılması sonucunda bulunacak miktarı, aylık prime esas kazançların tespitinde dikkate alınmayacak, dolayısıyla bu tutardan prim kesilmeyecektir.

¹⁷ "Hak kazanıldığı halde kullanılmayan" ifadesi, Dipnot 13'de yer verilen açıklamalar dikkate alındığında eksik bir ifade olmuştur. Dolayısıyla, Ekim 2008 ay başından itibaren, hak kazanılarak kullanılan izin günlerine dair ücret ile hak kazanılmasına rağmen kullanılmayan ve iş sözleşmesinin feshi sırasında ödemesi gereken izin ücreti; tüm sigorta kolları dikkate alınarak prime tabi tutulacaktır.

Bu durumda, yemek parası adı altında yapılan ödemelerden prime esas kazanca dahil edilecek tutar,

Brüt Günlük Asgari Ücret X % 6 X (Ay içinde Fiilen Çalışılan gün sayısı) Yemek Parası Verilen Gün Sayısı = İstisna Tutarı,

Ödenen Yemek Parası – İstisna Tutarı = Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Yemek Parası,

Formülü vasıtasıyla hesaplanacaktır.

Öte yandan, sigortalılara ay içinde yemek parası olarak nakit ödeme yapılmaksızın, çalıştıkları işyerinin dışında yemek üretimi yapan başka firma veya şahıslar tarafından (örneğin yemek kuponu karşılığında) gerek işyerinde, gerekse işyerinin dışında yemek verilmesi halinde, işverenlerce bu firma veya şahıslara fatura karşılığında yemek bedeli olarak ödenen fatura bedelleri prime esas kazanca dahil edilmeyecektir.

6.7.2- Çocuk zammı:

Sigortalıya çocuk zammı adı altında yapılan ödemelerden, sigortalı veya isteğe bağlı sigortalı sayılmayan, kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan çocuklarından 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim veya 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitimi Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ya da işletmelerde meslekî eğitim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamış ve evli olmayan çocukları ile yaşına bakılmaksızın 5510 sayılı Kanuna göre malûl olduğu tespit edilen evli olmayanlarından en fazla iki çocuğa kadar (iki çocuk dahil) olanları için, ***sigortalının hizmet akdinin devam etmesi şartıyla fiilen çalışmasının olup olmadığı üzerinde durulmaksızın iki çocuğu geçmemek kaydıyla,*** çocuk başına her yıl belirlenen aylık asgari ücretin %2'si oranındaki tutarı, aylık prime esas kazançların hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Bu durumda, çocuk zammı adı altında yapılan ödemelerden prime esas kazanca dahil edilecek tutar;

Brüt Aylık Asgari Ücret X % 2 X Çocuk Sayısı (İki Çocuğa Kadar) = İstisna Tutarı,

Ödenen Çocuk Zammı – İstisna Tutar = Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Çocuk Zammı,

Formülü vasıtasıyla hesaplanacaktır.

6.7.3- Aile Zammı (yardımı):

Sigortalılara aile zammı adı altında yapılacak ödemelerin, sigortalının ***hizmet akdinin devam etmesi şartıyla fiilen çalışmasının olup***

olmadığı üzerinde durulmaksızın, sigortalının eşinin 5510 sayılı Kanuna tabi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmaması ve Kurumdan gelir veyahut aylık almaması durumunda, 16 yaşından büyükler için belirlenen aylık asgari ücretin %10'u oranındaki tutar aylık prime esas kazançların hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Bu durumda, aile zammı adı altında yapılan ödemelerden prime esas kazançta dahil edilecek tutar;

Brüt Aylık Asgari Ücret X % 10 = İstisna Tutarı,

Ödenen Aile Zammı – İstisna Tutarı = Prime Esas Kazançta Dahil Edilecek Aile Zammı,

Formülü vasıtasıyla hesaplanacaktır.

Diğer taraftan, sigortalılara yemek parası ile çocuk ve aile zamlarının yıllık olarak bir defada ödenmesi halinde, bu defa ödemenin yapıldığı tarihteki asgari ücret üzerinden,

Yemek parası için:

Brüt Günlük Asgari Ücret X % 6 X (Yıl İçinde Fiilen Çalışılan Gün Sayısı) Yemek Parası Verilen Gün Sayısı = Yıllık İstisna Tutarı,

Yıllık Olarak Ödenen Yemek Parası – Yıllık İstisna Tutarı = Yıllık Prime Esas Kazançta Dahil Edilecek Yemek Parası,

Çocuk zammı için:

Brüt Aylık Asgari Ücret X % 2 X Çocuk Sayısı (İki Çocuğa Kadar) X 12 Ay = Yıllık İstisna Tutarı,

Yıllık Olarak Ödenen Çocuk Zammı – Yıllık İstisna Tutarı = Yıllık Prime Esas Kazançta Dahil Edilecek Çocuk Zammı,

Aile zammı için ise,

Brüt Aylık Asgari Ücret X % 10 X 12 Ay = Yıllık İstisna Tutarı

Yıllık Olarak Ödenen Aile Zammı – Yıllık İstisna Tutarı = Yıllık Prime Esas Kazançta Dahil Edilecek Aile Zammı,

Formülü vasıtasıyla ödemenin yapıldığı ayın kazancına dahil edilecektir.

6.7.4- İşverenler Tarafından Sigortalılar İçin Özel Sağlık Sigortalarına ve Bireysel Emeklilik Sistemine Ödenen Özel Sağlık Sigortası Primi ve Bireysel Emeklilik Katkı Payları Tutarları:

5510 sayılı Kanununun 80. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde, "... işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel

emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgarî ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas kazançta tâbi tutulmaz." denilmektedir.

Buna göre, sigortalı adına ay içinde özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payı adı altında işverence yapılan ödemeler toplamının aylık asgarî ücretin % 30'una isabet eden kısmı prime esas kazançta dahil edilmeyecek, kalan tutar ise ödendiği ayın prime esas kazancına dahil edilecektir.

Bu durumda, özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payı adı altında işverenlerce yapılan ödemelerden prime esas kazançta dahil edilecek tutar;

Brüt Aylık Asgarî Ücret X % 30 = İstisna Tutarı,

Özel Sağlık Sigortası Primi + Bireysel Emeklilik Katkı Payı – İstisna Tutarı = Prime Esas Kazançta Dahil Edilecek Özel Sağlık Sigortası Primi ve Bireysel Emeklilik Katkı Payı Tutarı,

Formülü vasıtasıyla hesaplanacaktır.

Örnek - 2008/Ekim ayında (A) sigortalısı için işverence brüt 200,00 YTL özel sağlık sigortası primi ve brüt 100,00 YTL bireysel emeklilik katkı payı ödendiği varsayıldığında, bu tarihte yürürlükte bulunan asgarî ücret de 638,70 YTL olduğundan,

638,70 X 30 % = 191,61 YTL istisna tutarı,

200,00 YTL + 100,00 YTL = 300, 00 YTL

300,00 YTL – 191,61 = 108,39 YTL 2008/Ekim ayın prime esas kazancına dahil edilecektir.

Buna karşın, sigortalının özel sağlık sigortası ve bireysel emeklilik katkı payının ödendiği aydaki prime esas kazancının, 82 inci maddeye istinaden belirlenen prime esas kazanç üst sınırının üzerinde olması halinde, söz konusu özel sağlık sigortası ve bireysel emeklilik katkı payları takip eden iki ayda üst sınır aşılmamak kaydıyla prime esas kazancına dahil edilecektir.

Sigortalı adına işveren tarafından yalnızca özel sağlık sigortası primi veya yalnızca bireysel emeklilik katkı payı ödenmiş olması durumunda ise, prime esas kazançta dahil edilecek tutar, ödenen özel sağlık sigortası primi veya bireysel emeklilik katkı payı üzerinden %30 oranındaki istisna tutarının düşülmesi suretiyle hesaplanacaktır.

6.8 - Prime Tabi Tutulmayacak Kazançlar:

5510 sayılı Kanununun 80. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendine göre; “Aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları...” prime tabi tutulmayacaktır.

Prime tabi tutulmayacak kazançlar konusunda ilgili tebliğde aşağıdaki açıklamalara yer verilmiştir.

6.8.1- Aynı Yardımlar:

Bilindiği gibi, bazı işverenlerce sigortalılara zaman zaman mal olarak (örneğin, yağ, un, ayakkabı, elbise gibi) aynı yardımlar yapılmaktadır.

Sözü geçen ve mal olarak yapılan yardımlar, tutarları üzerinde durulmaksızın, prime esas kazançlara dahil edilmeyecektir. Ancak, aynı yardımların sigortalılara nakden ödenmesi halinde (örneğin yağ parası, un parası, ayakkabı parası gibi) prime tabi tutulması gerekmektedir.

6.8.2- Ölüm, Doğum ve Evlenme Yardımları:

Ölüm, doğum ve evlenme hallerinde yapılan yardımlar, miktarı ne olursa olsun, prime esas kazançların hesabında dikkate alınmayacaktır.

Sigortalının anne ve babası, eşi veya çocuğunun ölümü halinde sigortalıya verilen ölüm yardımı ile sigortalının evlenmesi veyahut çocuğunun olması halinde işveren tarafından yapılan doğum ve evlenme yardımları prime esas kazançların hesabına dahil edilmeyecektir.

6.8.3- Görev Yollukları:

Görev yolluklarından ne anlaşılması gerektiği, işverenlerin sigortalılar için ödediği yollukların neleri kapsadığı, 6245 sayılı Harcırah Kanununun 3. maddesinde¹⁸ açıklanmıştır.

¹⁸ Tebliğin bu bölümünde; 6245/3 madde kapsamında olmasına rağmen, miktarı 6245 sayılı Kanunla belirlenen miktarı aşan ödemeler ile ödeme adı itibarıyla bu madde kapsamındaki ödemelerden, ancak amacı kısmen ya da tamamen 6245 sayılı Kanun dışına taşıyorsa ya da adı bu madde kapsamına girmemekle birlikte amacı veya fonksiyonu itibarıyla tamamen yolluk anlamına gelen ödemelerle ilgili yapılacak işlemlere bir açıklama getirilmemiştir. Dolayısıyla, 5510 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelik “Görev Yollukları” tabirini kullanmakla yetindiğine ve bir sınır getirmediğine göre; bu kapsamdaki ödemeler sigorta primine esas kazançta dahil edilmeyecektir.

Buna göre, anılan maddede belirtilen yol masrafı, gündelik, aile masrafı ve yer değiştirme masrafı niteliğinde yapılan ödemeler yolluk kapsamındadır.

Bu bakımdan, sigortalılara bireysel iş sözleşmesine veya toplu sözleşmeye dayanılarak ve işveren tarafından sigortalının geçici bir görevle başka yere gönderilmesi veya görev yerini değiştirmesi dolayısıyla verilen ve yolluk kavramına giren ödemeler prime esas kazanca dahil edilmeyecektir.

6.8.4- Seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, İş Sonu Tazminatı veya Kıdem Tazminatı Mahiyetindeki Toplu Ödemeler ve Keşif Ücreti:

Görevleri gereği sigortalılara ödenen seyyar görev tazminatı, iş ahdinin feshi veya çeşitli sebeplerle işten ayrılan işçilere işveren tarafından bir defaya mahsus olmak üzere ödenen kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödemeler ve keşif ücreti; prime tabi tutulması gereken ödemeler kapsamında olmadığından, prime esas kazancın hesaplanması sırasında dikkate alınmayacaktır.

Ancak, yukarıda belirtilen ödemeleri kanıtlayıcı nitelikteki belgeler, gerektiğinde denetim elemanlarına ibraz edilecektir.

6.8.5- İhbar tazminatı:

4857 sayılı Kanunun 17. maddesinde, belirsiz süreli iş sözleşmelerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerektiği, işçinin kıdemine göre değişen süreler sonunda iş sözleşmesinin feshedilmiş sayılacağı, bildirim şartına uymayan tarafın, bildirim süresine ilişkin ücret tutarında tazminatı (ihbar tazminatı) ödemek zorunda olduğu belirtilmiştir. Bu durumda sigortalının işyeri ile hukuki ilişkisi iş sözleşmesinin feshi ile sona ermiş olduğundan, ödenen tazminat, ücret niteliğinde olmadığı için prime esas kazanca da dahil edilemeyecektir.

Ayrıca, işverenin bildirim şartına uymaması veya bildirim süresine ait ücreti peşin ödeyerek sözleşmeyi feshetmesi, 4857 sayılı İş Kanununun 18, 19, 20 ve 21 inci maddeleri hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmeyeceğinden, İş Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, 18, 19, 20 ve 21 inci maddelerinin uygulama alanı dışında kalan işçilerin iş sözleşmesinin, fesih hakkının kötüye kullanılarak sona erdirildiği durumlarda işçiye bildirim süresinin üç katı tutarında tazminat ödenmesi

gerekmektedir. Bu durumda da işçinin işyeri ile olan hukuki bağı, iş sözleşmesinin feshi ile sona erdiğinden, işçiye ödenen kötü niyet tazminatı prime esas kazanca da dahil edilemeyecektir.

Ancak, işçiye bildirim süresince iş araması için belli bir süre izin verilmesi İş Kanununun gereği olup, bu süre zarfında işçi-işveren arasındaki hukuki bağ sona ermediğinden bildirim süresi içinde işçinin aldığı ücretler prime esas kazanca da dahil edilecektir.

6.8.6- Kasa Tazminatı:

İşyerlerinde para veya kıymetli evrak ya da eşya muhafazası ile görevli bulunan sigortalılara muhtemel açıkları kapatmak amacıyla işverenler tarafından ödenen kasa tazminatları, ücret niteliğinde sayılamayacağından, prime esas kazançtan istisna tutulması gerekmektedir.

Ancak, kasa tazminatı niteliğinde olan ödemelerin para ve kıymetli evrak veyahut eşya muhafazası ile görevli bulunan sigortalıya ödenmesi gerektiğinden, bu tür sorumluluğu bulunmayan sigortalılara bu nitelikte bir ödemenin yapılması halinde söz konusu ödemeler prime esas kazanca dahil edilecektir.

6.9- Diğer Hususlar:

Ücretler hak edildikleri aya mal edilmek suretiyle prime tabi tutulur. Diğer ödemeler ise öncelikle ödendiği ayın kazancına dahil edilir ve **ücret dışındaki bu ödemelerin yapıldığı ayda üst sınırın aşılması nedeniyle prime tabi tutulamayan kısmı, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak iki ayı geçmemek üzere üst sınırın altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilâve edilir.** Saatlik, günlük, haftalık veya aylık olarak belirli bir ücrete dayanmış olmayıp da komisyon ücreti ve kâra katılma gibi belirsiz zaman ve tutar üzerinden ücret alan sigortalıların prim ve ödeneklerinin hesabında esas tutulacak günlük kazançları, 5510 sayılı Kanunun 82. madde hükmüne göre belirlenen alt sınırdır. **Primlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç, sigortalının, bir ay için prime esas tutulan kazancının otuzda biridir.** Ancak günlük kazancın hesabına esas tutulan ay içindeki bazı günlerde çalışmamış ve çalışmadığı günler için ücret almamış sigortalının günlük kazancı, o ay için prime esas tutulan kazancının ücret aldığı gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanır. **Sigortalıların günlük kazançlarının hesabında esas tutulan gün sayıları, aynı zamanda, bunların prim ödeme gün sayılarını gösterir. Ancak, işveren ve sigortalı arasında kısmî süreli hizmet akdinin yazılı olarak yapılmış**

olması kaydıyla, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışan ve çalıştığı saat karşılığında ücret alan sigortalının ay içindeki **prim ödeme gün sayısı**, ay içindeki toplam çalışma saati süresinin 4857 sayılı İş Kanununa göre belirlenen haftalık çalışma süresine göre hesaplanan günlük çalışma saatine bölünmesi suretiyle bulunur. Bu şekildeki hesaplamada gün kesirleri bir gün kabul edilir.¹⁹

5510 sayılı Kanun gereğince alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulacak günlük kazancın alt sınırı, asgari ücretin otuzda biri, üst sınırı ise günlük kazanç alt sınırının 6,5 katıdır (5510/82-1). **Bu gün için bu rakam: alt sınır bakımından, 21,29 YTL/Gün, 638,70 YTL/Ay; üst sınır bakımından ise, 138,39 YTL/Gün, 4151,70 YTL/Ay'dır.** Günlük kazançları belirlenmiş olan alt sınırın altında olan sigortalılar ile ücretsiz çalışan sigortalıların günlük kazançları; alt sınır üzerinden, günlük kazançları üst sınırdan fazla olan sigortalıların günlük kazançları da üst sınır üzerinden hesaplanır. Buna göre; **sigortalının kazancı alt sınırın altında ise bu kazanç ile alt sınır arasındaki farka ait sigorta primleri ile ücretsiz çalışan sigortalılara ait sigorta primlerinin tümünü işveren öder.** Sigortalıların bu Kanunun 53.maddesine göre belirlenen aynı sigortalılık haline tâbi olacak şekilde birden fazla işte çalışması nedeniyle Kuruma ödenen primler toplamı, bu sigortalılık hali için belirlenen prime esas kazanç üst sınırı üzerinden hesaplanacak miktarı aşarsa, aşan kısmın tamamı, sigortalının talebi üzerine en geç talep tarihini takip eden ay içinde hissesi oranında sigortalıya defaten geri ödenir. Geri verilen primler için ayrıca gecikme cezası ve gecikme zammı ile faiz ödenmez (5510/82-2,3,4).

7- PRİMLERİN ÖDENMESİ İLE İLGİLİ HUSUSLAR:

5510 sayılı Kanunun Dördüncü Kısım, İkinci Bölümünde “Prim belgeleri ve primlerin ödenmesi “başlığı altında düzenlenmiş bulunmaktadır. 5510 sayılı Kanunun 87. maddesi; prim ödeme yükümlüsünü, 88. maddesi ise; primlerin ödenmesine ilişkin hususları belirlemiştir. Konu ile ilgili bazı açıklamalara; bu çalışmanın bazı hususlarına değinirken ve özellikle “5- Aylık Prim ve Hizmet Belgelerine İlişkin Hususlar” başlıklı bölümünde yer verilmiş idi. Dolayısıyla, bu bölümde özellikle primlerin ödenmesine ilişkin olan düzenlemeler ve Kurum tarafından yapılan açıklamalar özetlenecektir.²⁰

¹⁹ Düzenlemelerle ilgili ayrıntılı bilgi ve diğer hususlar için 5510/80. madde ile SSİY/103. maddesine bakınız.

²⁰ Ayrıca bkz. 5510/86,87,88,89,90 ve 91. maddeleri ve SSİY'nin ilgili maddeleri ve Dip Not 12'deki Tebliğde yer alan açıklamalar.

7.1. Prim Ödeme Yükümlüsü:

5510 sayılı Kanununda;

- 4' üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olanlar için işverenleri,

- Hizmet akdi kapsamında çalışmamakla birlikte, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutulular için Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumları,

- 5' inci maddenin (b) bendinde belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim görenler ile meslek liselerinde zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler için Milli Eğitim Bakanlığı veya bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullar, yüksek öğrenim sırasında zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler için öğrenim gördükleri Yüksek Öğretim Kurumu,

prim ödeme yükümlüsü olarak sayılmışlardır.

7.2- Primlerin Ödenme Süresi:

Primlerin ödenme süresi Kurum tarafından belirlenmektedir. SSIY'nin 103. maddesinde de "Kanunda belirtilen sigorta primleri, Kurumca çıkarılacak tebliğde belirtilecek süre içinde Kuruma ödenir." denilmektedir.

İlgili Tebliğde yer alan açıklamalara göre; 5510 sayılı Kanunun 4. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalıları çalıştıran işverenler, bir ay içinde çalıştırdıkları sigortalıların prime esas kazançları üzerinden hesaplanacak sigortalı hissesi prim tutarlarını sigortalıların ücretlerinden keserek, kendi hissesine isabet eden prim tutarlarını da bu tutarlara ekleyerek **en geç takip eden ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödeyeceklerdir.**

Ödeme süresinin son gününün resmi tatile rastlaması halinde ise, prim tutarları, en geç son günü izleyen ilk iş günü içinde Kuruma ödenecektir.

Örnek 1- Özel nitelikteki A Limited Şirketi, 2008/Kasım ayında çalıştırmış olduğu sigortalıların primlerini en geç 31/12/2008 tarihine kadar, 2008/Aralık ayında çalıştırmış olduğu sigortalıların primlerini ise 31/1/2009 tarihinin Cumartesine rastlaması nedeniyle 2/2/2009 Pazartesi günü ödeyecektir.

Örnek 2 - 5110 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı çalıştıran resmi nitelikteki (B) Kamu

Kurumu, 15/11/2008-14/12/2008 döneminde çalıştırmış olduğu sigortalıların primlerini en geç 14/1/2009 Çarşamba günü, 15/12/2008 - 14/1/2009 döneminde çalıştırmış olduğu sigortalıların primlerini ise 14/2/2009 tarihinin Cumartesine rastlaması nedeniyle 16/2/2009 Pazartesi günü ödeyecektir.

Diğer taraftan, prim borçlarının katma değer vergisi iade alacağından mahsubu suretiyle de ödenmesi de mümkün bulunmaktadır. Bu durumda, katma değer vergisi iade hakkı sahibi olan işveren, kendisinin veya mal ya da hizmet satın aldığı/iştirak/ortaklık ilişkisi içinde bulunduğu işverenlerin prim borçları için de mahsup talep edebilecektir.

Prim borçlarının katma değer vergisi iade alacağından mahsup edilmesi talebinde bulunan işverenlerin, cari aylara ilişkin prim borçlarını ödeme süresinin sona erdiği tarihten itibaren 15 gün içinde mahsup suretiyle ödemeleri halinde, bahse konu primler yasal süresi içinde ödenmiş kabul edilecektir. Ancak prim borçlarının katma değer vergisi iade alacağından mahsup suretiyle ödenmesi talebinde bulunulduğu halde, yukarıda belirtilen süre içinde mahsup edilemeyen veya eksik mahsup edilen prim borçları, yasal ödeme süresinin sonundan borç ödeninceye kadar gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmak suretiyle tahsil edilecektir.

7.3. Diğer Hususlar:

5510 sayılı Kanununun 4. maddesinin 1. fıkrasının (a) kapsamında bulunan sigortalıları ilgilendiren bazı hususlar, aynı zamanda primlerin ödenmesi ile de ilgili olması sebebiyle aşağıda özetlenmiştir.

7.3.1- Geçici İş Göremezlik Ödeneklerinin Mahsubu:

5510 sayılı Kanununun 18. maddesi ile; “ Geçici iş göremezlik ödenekleri, toplu iş sözleşmesi yapılan işyerleri ile kamu idarelerinin işverenleri tarafından Kurumca belirlenen usul ve esaslara göre Kurum adına sigortalılara ödenerek, daha sonra Kurum ile mahsuplaşmak suretiyle tahsil edilebilir.” düzenlemesi getirilmiş; SSİY ise konu ile ilgili 44/7. maddesinde; “Kamu idarelerinde Kanununun 4. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar ile toplu iş sözleşmesi yapılan iş yerlerinde çalışan sigortalılara ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği, yapılacak protokol ile sigortalılar için Kuruma ödenecek sigorta primine mahsup edilmek üzere, işverenleri tarafından Kurum adına

sigortalılara ödenebilir. İşveren tarafından sigortalıya geçici iş göremezlik ödeneğinin ödenmesi hâlinde, işverenin;

- a) İstirahat raporlarını,
- b) Sigortalının istirahatlı olduğu devrede işyerinde çalışmadığına dair yazıyı,
- c) Sigortalının ödenek hesabına esas alınan döneme ilişkin prime esas kazancını,
- ç) Geçici iş göremezlik ödeneğinin sigortalıya ödendiğini gösterir ödeme belgesini,

Kuruma ibrazından sonra, Kurum tarafından hesaplanarak bulunacak geçici iş göremezlik ödeneği toplamı, işverenin Kuruma olan borcuna, borcun olmaması hâlinde ise ilk prim borcuna mahsup edilir. İşyerinin kapanmış olması hâlinde ise iade edilir.” düzenlemesine yer vermiş bulunmaktadır. ***Tüm bu düzenlemelere göre; mahsuplaşma hususu kamu idareleri ile toplu iş sözleşmesi yapılan işyerlerini ilgilendirmekte, bunun dışında kalan sigortalıları ve bunların işverenleri için bir düzenleme getirmemektedir.***

7.3.2- Kısmi Süreli veya Çağrı Üzerine Çalışanlar ile İş Sözleşmesinin Askı Hali:

Genel sağlık sigortasına ilişkin düzenlemeler içinde değerlendirilmesi gereken ve Genel Sağlık Sigortası Yönetmeliği ile açıklamalar getirilen bir başka hususa burada da yer vermenin en azından fazla bir bilgi olmayacağını düşündük. Dolayısıyla, 5510 sayılı Kanunun 88. maddesinin 4. fıkrası gereğince: 5510 sayılı Kanunun 4. maddenin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olmakla birlikte, 4857 sayılı Kanunun 13. ve 14. maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar ile bu Kanuna göre ev hizmetlerinde ay içerisinde 30 günden az çalışan sigortalılar için eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerinin 30 güne tamamlanması zorunlu tutulmuştur. Bu durumda olan sigortalıların eksik günlerine ilişkin genel sağlık sigortası primleri, 60 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi veya (g) bendi kapsamında ödenecektir.

Kamu idaresine ait işyerlerinde çalıştırılan sigortalıların iş sözleşmesinin askıda kaldığı aylara ait genel sağlık sigortası primi, (örneğin mevsimlik işçilerin iş sözleşmelerinin askıda kaldığı dönemlere ilişkin genel sağlık sigortası primi), 82. maddeye göre belirlenen prime esas

günlük kazancın alt sınırının 30 günlük tutarı üzerinden ilgili kamu idaresi tarafından ödenecektir.

8- SONUÇ:

1982 Anayasasının 60. maddesinde;”Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.” denilmektedir. İnsanlık tarihi boyunca ihtiyaç duyulmuş olan, ebediyen de ihtiyaçlar arasında önem ve öncelik bakımından ön sıralarda olması beklenen sosyal güvenlik; aynı zamanda temel insan haklarından biridir.

Bu özelliği gereği sürekli gündemde olan sosyal güvenlik ile ilgili araştırmalar, tartışmalar ve çözüm arayışları; Ülkemiz sosyal politika gündeminin de süreklilik arz eden konularından biri olmuş ve olmaya da devam edecektir.

Bu çerçevede, özellikle sosyal güvenliğin finansmanında görülmeye başlanan ciddi büyüklükteki açıklar başta olmak üzere, toplumsal değişmelerin de zorlamasıyla sosyal güvenlikte yeni bir yapılanma elzem hale gelmiş bulunmaktaydı. Bu ihtiyacın bir sonucu olarak öncelikle; Ülkemiz sosyal güvenlik kapsamındaki nüfusun tamamına yakın bölümünü kapsayan ve Sosyal Sigortalar Kurumu, Emekli Sandığı ve Bağkur olarak bildiğimiz üçlü yapı, “Sosyal Güvenlik Kurumu”²¹ adında, tek çatı altında toplanmıştır. Takiben, 31.05.2006 tarih, 5510 sayılı “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu” kabul edilmiştir.

Bununla birlikte 5510 sayılı Kanunun bazı maddeleri Anayasa Mahkemesi’nce iptal edilmiş, yürürlüğü birkaç defa ertelenmiş ve nihayet, 17.04.2008 tarih, 5754 sayılı Kanunla, 5510 sayılı Kanunun çok sayıda maddesi, Anayasa Mahkemesi’nin iptal gerekçeleri de dikkate alınarak değiştirilmiş veya yeniden düzenlenerek Kanun yürürlüğe sokulmuştur. 5754 sayılı Kanunla yapılan son düzenlemeye göre; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, bazı istisnalar dışında, 2008 Ekim ayı başından itibaren yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Bu çalışmada; 2008 Ekim ayı başından itibaren yürürlüğe giren ve uygulama açısından önemli bulduğumuz; işyerlerinin ve sigortalıların bildirim ve tesciline, aylık prim ve hizmet belgelerine, prime esas kazançlara ve primlerin ödenmesine ilişkin hususlara yer verilmiştir.

Çalışmada; kapsamdaki konularla ilgili 5510 sayılı Kanun hükümleri ve bu Kanuna göre yayımlanan Sosyal Sigorta İşlemleri

²¹ 16.05.2006 tarih, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu; Resmi Gazete: 20.05.2006/26173.

Yönetmeliği düzenlemeleri ve bu Yönetmelik gereğince Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığınca hazırlanan Tebliğlerde yer alan açıklamalar esas alınmıştır.

Sonuç itibarıyla; çalıştığımız hususlar; konu başlıkları altında aşağıda özetlenmiştir.

1. İşyerlerinin Tesciline İlişkin Hususlar:

1) Yürürlükten kaldırılan 506 sayılı Kanuna göre tescili bulunan işyerleri için (Yapılan işin tehlike sınıf ve derecesinin belirlenmesine ilişkin geçiş hükümleri saklı kalmak kaydıyla) ayrıca tescil işlemi yapılmayacak, 4 (a) kapsamına giren sigortalılara ilişkin işlemler, tescilli olan bu dosyalar üzerinden sürdürülecektir.

2) Sigortalı çalıştıran işveren, "İşyeri Bildirgesi"ni en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte, Kuruma e-Sigorta ile göndermek zorundadır. Ancak, internet alt yapısı oluşturuluncaya kadar, bildirme kağıt ortamında verilecektir.

3) Aynı işverenin birden fazla işyeri kurması hâlinde, her bir işyeri için ayrı işyeri bildirgesi düzenlenecektir.

Diğer taraftan, tescili yapılacak işyerinde, hem ayın 1'i ila 30'u arasında, hem de ayın 15'i ila müteakip ayın 14'ü arasındaki çalışmalarına istinaden ücret alan sigortalıların bulunması halinde, her iki çalışma döneminden dolayı iki ayrı işyeri bildirgesi düzenlenerek ayrı ayrı işyeri tescili yapılacaktır.

4) Aynı işverene ait olup, aynı işkolunda bulunan birden çok kara veya deniz yahut hava ulaştırma araçları için tek işyeri dosyası tescil edilecektir.

5) İşyeri bildirgesi; işyerinin devri halinde, Ticaret Kanununa tabi şirketlerin birleşmesi, nevelerinin değişmesi veya diğer bir şirkete katılması durumlarında, Adi Şirketlere yeni ortak alınması ve işyerinin başka ile nakli hallerinde en geç on gün içinde; ölüm halinde ise en geç üç ay içinde; mevzuatın ilgili düzenlemelerindeki esaslara uygun şekilde Kuruma verilecektir.

2. Sigortalılara İlişkin Hususlar:

1) 5510 sayılı Kanununun 4. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılabilmek için, sigortalının işveren veya işveren

vekili tarafından işe alınıp, hizmet akdine (Borçlar Kanununda tanımlanan hizmet akdi ve iş mevzuatında tanımlanan iş sözleşmesi veya hizmet akdi) tabi çalıştırılması veya işe başlatılması gerekmektedir.

2) 5510 sayılı Kanununun 4. maddesinin ikinci fıkrasında sayılanlar hakkında da 1. fıkranın (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler uygulanacaktır.

3) 5510 sayılı Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce sosyal güvenlik kurumlarına tescili yapılan ve Kanununun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle sigortalılığı devam edenler için ayrıca sigortalı işe giriş bildirgesi talep edilmeyecektir.

4) Kanununun 4. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi kapsamında hizmet akdine tabi sigortalı sayılanlar için sigortalılık, çalışmaya, mesleki eğitime veya zorunlu staja, başladıkları tarihten itibaren başlar. İşverenler, söz konusu sigortalıları bu tarihlerden önce, örneği SSİY ile belirlenmiş bulunan, sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma e-sigorta yoluyla (Bkz. 4.2.1) bildirmek zorundadır. (a) bendine tabi sigortalıları işe başlatmadan önce Kuruma bildirmesi gerekmele birlikte, 5510 sayılı Kanununun 8. maddesinde tadat edilen hallere (Bkz. SSİY m.11) ilişkin bildirimler de süresinde yapılmış sayılacaktır.

5) Kanununun 4. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sayılan sigortalılar, çalışmaya başladıklarını, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç bir ay içinde, örneği SSİY ekinde bulunan sigortalı bildirim belgesi ile Kuruma bildireceklerdir.

6) Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, aynı zamanda sigortalıların sosyal güvenlik sicil numaralarını oluşturur.

3. Aylık Prim ve Hizmet Belgelerine İlişkin Hususlar:

1) 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanları çalıştıran;

- Özel nitelikteki işyeri işverenleri (Ayın 1'i ile 30'u arasında ücret alan sigortalıları çalıştıran resmi işyerleri işverenleri dahil) , cari aya ilişkin olarak düzenleyecekleri asıl, ek veya iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerini, en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ayın 23'ünde,

- Resmi nitelikteki işyeri işverenleri ise (Ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasında ücret alan sigortalıları çalıştıran özel işyerleri işverenleri

dahil), cari aya ilişkin olarak düzenleyecekleri asıl, ek veya iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerini, en geç belgenin ilişkin olduğu dönemi izleyen takvim ayının 7'sinde,

saat 23.59'a kadar e-Sigorta kanalıyla Kuruma göndermek zorundadırlar. Belgenin gönderilmesi gereken sürenin son gününün resmi tatile rastlaması halinde, aylık prim ve hizmet belgesi, son günü izleyen ilk iş günü saat 23:59 a kadar, Kuruma, e-Sigorta kanalıyla gönderilebilecektir.

2) Toplu iş sözleşmeleri uyarınca geriye yönelik olarak ödenmesi kararlaştırılan ücret farklarına ilişkin ek nitelikli aylık prim ve hizmet belgeleri (ek APHB), **toplu iş sözleşmesinin imza edildiği tarihi**, toplu iş sözleşmesi dışında kalan sigortalılara geriye dönük olarak ödenmesi kararlaştırılan ücret farklarına ilişkin ek APHB, **alınan karar tarihini**, 4857 sayılı İş Kanunu gereğince işe iade edilen sigortalıya ödenmesine karar verilen ücretlere ilişkin ek APHB, **mahkeme kararının sigortalıya tebliğ edildiği tarihi izleyen onuncu iş gününü**, 4 (a) kapsamındaki personele enflasyon farkı veya başka ad altında geriye yönelik olarak yapılan ödemelere ait ek APHM, **ödemenin yapıldığı tarihi**,

takip eden ay/dönemin, işyerlerinin yukarıdaki paragrafta açıklanan özelliği dikkate alınarak, 23'üne veya 7'sine kadar Kuruma, e-Sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde de yasal süresi içinde verilmiş kabul edilecektir. Buna benzer başka durumlar için bu çalışmanın (5.2.1) bölümüne, yasal süre dışında Kuruma verilecek veya gönderilecek APHB için (5.2.2) bölümüne, afet durumunda APHB için (5.2.3) bölümüne ve ilgili mevzuata bakılmasında yarar vardır.

3) e-Sigorta uygulamasına başvurulması, sözleşmenin düzenlenmesi ve şifre zarfının teslimi ile ilgili hususlara çalışmanın (5.3) bölümünde ayrıntılı şekilde yer verilmiştir.

4. Prime Esas Kazançlara İlişkin Hususlar:

1) Prime esas kazançlar ile ilgili olarak gerek Kanun ve Yönetmelik hükümleri, gerekse tebliğ ve bu çalışmanın (6). Bölümünde ayrıntılı bir biçimde yer alan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere; kısmen prime esas kazançta dahil edilmeyecek olan yemek, çocuk ve aile yardımları ile tamamen primden muaf tutulan aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları dışında, sigortalılara

yapılan her türlü ödeme (aynı yardımların nakdi olarak ödenmesi hali dahil) prime esas kazançta dahil edilmiş bulunmaktadır. Bu ödemeler içinde, başka kanunlarla primden muaf tutulmuş veya istisna kılınmış olanlar olsa dahi (6772 sayılı Kanuna göre ödenen ilave tediyeler gibi), bu ödemeler de bundan böyle prime esas kazançta dahil edilecektir.

2) Ücretler hak edildikleri aya mal edilmek suretiyle prime tabi tutulacaktır. Diğer ödemeler ise öncelikle ödendiği ayın kazancına dahil edilecek ve ücret dışındaki bu ödemelerin yapıldığı ayda üst sınırın aşılması nedeniyle prime tabi tutulamayan kısmı, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak iki ayı geçmemek üzere üst sınırın altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilâve edilecektir.

5. Primlerin Ödenmesine İlişkin Hususlar:

1) Kanunu 4. maddenin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olanların işverenleri, prim ödeme yükümlüsüdür.

2) Primlerin ödenme süresi Kurum tarafından belirlenmekte olup; Kurum tarafından yayımlanan tebliğde, bu süre takip eden ay / dönem sonu olarak duyurulmuştur. Örneğin 01-31 Ekim 2008 ayına ait primler; en geç 30 Kasım 2008 tarihine kadar, ancak son gün tatile rastladığı için 01 Aralık 2008 tarihinde ödenecektir. 15 Ekim - 14 Kasım dönemine ait primler ise en geç 14 Aralık 2008 tarihine kadar, ancak son gün tatile rastladığı için 15 Aralık 2008 tarihinde ödenecektir.